

KIRÁLYI HATÁROZAT TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Éjeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Évesre	1150 Lei
Félévesre	600 "
Háromhónaposra	320 "
Egy hónapra	110 "

XI évfolyam ♦ 67. szám

1928 március 21 Szerda

* 5688 Adar 29 *

Cenzurat: Szűb

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

SANTOL
A LEGJOBB
SOSBORSZEZS

Bukarest után

Mi következik ezután? Most az egyszerű túlzás nélkül meg lehet állapítani, hogy az egész ország, nemzetiségre és osztályra való különbség nélkül, erre a kérdésre ébredt. Talán még sohasem élt az ország keresztül két olyan forró és kritikus napot, mint a vasárnapot és hétfőt, amikor Bukarestben százezer tüntető várta a regenszancs választást, szerte az országban pedig száz és százezer ember figyelt fel arra, hogy a százezer ember manifesztációja hogyan ért véget.

A mérleg még nem kész, de az első mulatkozó eredményből már is világosan látszik, hogy az egymással szemben álló mindkét tabor optimistái számára súlyos csalódást hozott a grandiózus manifesztáció. Tatarescu miniszter meg szombaton deutan Madgearut azzal igyekezett elhalgaltatni a kamarában, hogy a Bukarestbe igyelező parasztlakólagos felhajtást csak azért sérelmezi, mert így ke-zül óvatosan már jó előre a holnapi biztos kudarc elkendőzésére. Másnap pedig bizonyára, maga Tatarescu miniszter volt a legjobban meglepve, amikor látta, hogy tömött négyes és nyolcas sorokban a parasztlakólagos haladlan ezrei meneltek végig a főutvonalonokon a legalkalmasabb hangon követelték a kormány azonnali ellátását.

De csalódást hozott Bukarest vasárnapja és hétfője a nemzeti parasztpárt túlsó optimistáinak is azok után, hogy általában vasárnap a jelszót: „Tűzretek let a szorongókat” és hétfőn mégis lábhoz tett fegyverrel szelődtek széljel a naggyűlés résztvevői, akik sokszorosa fogadalmat tettek, hogy mindaddig nem mennek el Bukarestből, amíg a nemzeti parasztpárt nem kap kormányalakításra meghívást. Sokkal komolyabb és sokkal jelentősebb volt a tüntetések két napja, mint ahogy azt az erejükben fölényesen bízó liberálisok gondolták volna és sokkal soványabb eredményt hozott mint ahogy azt az izmaikat hetek óta próbálgató hehézők ízeves nemzeti parasztpárti fiatalok remélték.

Ki nyert lát akkor, ha a mérleg mindkét szélsőséges oldalán veszélyeset könyvel el az eredmény-számla? Azt hisszük, nyugodtan állíthatjuk, hogy Maniu család nyert, komoly család. Maniu sohasem tudotta, hogy a bukaresti gyűlés után ő kecskét majd a miniszterelnöki székbe, csak annyit mondott, hogy a bukaresti gyűlés után megbukik, a gyulafehérvári gyűlés után pedig lemond a kormány. Igen érzékeny szeizmograf szükséges ahhoz, hogy ennek a finom megkülönböztetésnek a valoraválását, vagy csődötmondását lemérhessük. Ebből a számszögből vizsgálva a helyzetet, senkisé nem állíthatja még, hogy Maniu Gyula rossz proféta volt. De nemcsak negatív, hanem erősen pozitív szempontból is csatát nyert Maniu Gyula, aki bebizonyította, hogy egy jótanári sincs benne a politikai bűvészinasok sartalánájából, akik szabadjárta tudják engedni a tömegszennvedélyeket, de aincs erejük ahhoz, hogy megfessék őket és újból urrá legyenek a fékegyvesztett indulatok fölött.

Maniu Gyula minden látszólagos kudarc ellenére hatalmas és méltóságos erőst tett tanúságot. A rend és az alkotmánytisztelő államférfi pozitív erejétől, aki az ellenzéki csapatokból egyetlen kézművelővel százezer számára mozgaltja meg a tömegeket, akinek népszerűsége

akkora fegyver, hogy parancsának hallatára habozás nélkül kész cselekedni a tömeg, de akinek ereje meggyűrközik a sokkal nehezebb feladattal is és a törvény, valamint az alkotmány tiszteletében rendet és nyugalmat tud parancsolni annak a tömegnek, amelynek idegei pattanásig feszültek már a várakozástól.

A bukaresti két nap történelmének ez az értelme. Akármennyire is paradoxon-szerűnek is hangzik, mégis igaz az, hogy

Maniu Gyula államférfiúi értéke sokkal hatalmasabbán került ki a békés visszaközösből, mint a tömeg valamilyen módon korrupciónra segített volna. Ennek az országnak elsősorban rendre, békére és nyugalomra van szüksége és a nemzeti parasztpárt vezére a legnagyobb állampolgári öntudatról tett tanúságot, amikor a tömeghangulattal szemben egy milliméternyit sem lágitott az abszolút békés és alkotmányos eszközöktől.

Negy hét múlva Gyulafehérváron sorakoznak fel a nemzeti parasztpárt tömegei utolsó erőpróbrára. Maniu Gyula ugyan azt mondta a bukaresti gyűlés

után, nem hiszi azt, hogy a gyulafehérvári gyűlésre már sor kerüljön. És mert a nemzeti parasztpárt vezére szűkösen és fukaron bánik a nyilvánkozatokkal, egyelőre nincs okunk kétségbe vonni ezt a politikai jóslatot. A helyzet megoldása már nem tarthat sokáig. Gyulafehérvár előtt, vagy Gyulafehérváron feltétlenül meg kell oldódjon a régóta húzódo belpolitikai krízis, amely akár jobbra, akár balra dől el, hosszú esztendőkre végleg leveszi az ország napirendjéről a pártok nagy harcát és kiinduló pontja lehet a komoly és gyökeres konszolidációnak.

Anglia, Amerika és Németország harca a világpiaci hegemoniáért

(Berlin, március 29. Az Uj Kelet általánós tudósítójától.) A világ-gazdaságnak a háboru utáni képe jelentősen megváltozott amilyen 1914 előtt volt. Az államok geográfiai határainak megváltozása a világpiacok eltolódását is magával hozta. Az európai kontinentális protekcionista vámhatárok parcellázzák, míg a tengerentúli államok antarktikus tőrések a bevétel csökkentését okozza. A nagy háborúval politikailag megdőlt az a helyzet, de a probléma, amely a háború feloldta, a régi maradt. Háromez ipari nagyhatalom: Németország, Anglia és az Egyesült Államok küzdenek a világpiacra való vezetésért. A küzdő felek erő viszonyai nagyon egyenlőtlenek. Anglia és Németország pénzügyi hatalma erősen megcsökkent és a világ pénzügyi vezetését Amerika vette át. Ennek megfelelően a világpiaci képe is igen érdekes és a jelen pillanatban talán senki sem tud megjelenni arra a kérdésre, hogy mit hoz a jövő.

Az „elmaradt” Anglia

Anglia ipari apparátusa már a háboru előtt erősen visszamaradt a versenyben. Az angol termelés módszerei elavultak, az ipar technikai berendezése teljesen korszerűtlen és a termelési költségek relatíve magasak. Ezek miatt Anglia a világpiaci versenyben a német hátrányait és a szabadkereskedelem rend szerének ellenére, az angol fináncoké elég erős volt ahhoz, hogy a kolóniák piacait az anyaország részére megtartsa.

Anglia gazdasági pozícióját elsősorban ez a tőkeerősség garantálja. A tőkeexport a háboru előtt óriási számokat mutatott fel és a külföldre investált angol tőkét már 1914 előtt mintegy 70-80 milliárd aranymarkra becsülte a német statisztika, amely ebben a tekintetben pontosabb volt a londoninál. Ez tünik ki abból is, hogy az angol kereskedelmi mérlegben mutatkozó mintegy 200 millió font passzívát bőven ellensúlyozták az angol kereskedelmi hajózás bevételei.

Megállt a kereskedelmi fellendülés

Az egyedüli komoly konkurenciát Németország jelentette. Amerika jelentősé-

ge a háboru előtt nem volt túlnagy és gazdasági élete teljesen el volt adósodva, különösen Angliával szemben. Az emelkedő amerikai külkereskedelmi szintén nem bír fontossággal, mert hiszen nagyobb részt mezőgazdasági termékeket foglalt magában, élelmiszereket és nyersanyagokat. A helyzet tehát az volt, hogy lényegében csak két küzdőfél állott harcban egymással. Anglia és Németország. Mert az Egyesült Államok ipari fejlődése még nem volt befejezve.

A háboru utáni helyzet tökéletesen más és új. A világkereskedelem hatalmas fellendülése megakadt. A legoptimistább felfogás mellett sem lehet számítani arra, hogy a békeidők tempójában egy újabb fellendülés lehetséges volna. Szükségszerűleg tehát a konkurrenciának még a háboru előtt is élesebbé kell válnia. Azok a körülmények, amelyek Anglia helyzetét valamikor megkönnyítették, megszűntek. Már 1925-ben olyan magas deficitet mutatott fel a brit kereskedelmi mérleg, amelyet a tengerhajózás és személyszállítás külföldi bevételei megközelítőleg sem fedezhetnek és a külföldi befektetések kamatainak is igen nagy részét a mérleg passzív tétele emésztik fel. A helyzet 1926-ban sem fordult kedvezőbbre, sőt a nagy szén-sztrájk igazi és végső következményei még ma sem mérlegelhetők teljesen.

Megszűnt a nagy investíciók kora

Anglia fizetési mérlege is kedvezőle-
nebb a békéinél. A hatalmas külföldi investíciók kora megszűnt és Anglia most Amerikával osztja meg világbankári pozícióját. A tőkeexportban legfeljebb közvetítő szerepet játszik és így az ebből folyó kereskedelmi előnyökre már nem számíthat. Megváltozott a gyarmatokkal szembeni helyzete is. A gyarmatok felé irányuló angol kereskedelem megközelítőleg sem éri el a háboru előttit. A gyarmatokba befektetett tőkék a saját maguk sirtját ásták meg, mert a kolóniák az angol pénzzel saját iparvállalatokat létesítettek és az angol ipar az eddig teljesen monopolizált területekről is kiszorult.

A hatalmas harmadik

Az ipari termékek piacán pedig egy új és hatalmas konkurens lépett fel: Amerika, amely példának okáért az addig teljesen Angliától monopolizált Kanadát ragadja mindinkább a saját gazdasági érdekszférájába. Az Egyesült Ál-

lamoknak ez az előretörése teljesen példátlan, egyedülálló. A tőkevitel terén Amerika olyan hatalmas számokat produkál, amelyek mellett a még ma is második helyen álló Anglia számai teljesen hátrébe szorúlnak. De nemcsak a pénzpiacot hódította meg Amerika, hanem a világkereskedelem fontos területeit is. Amíg tehát a háboru előtt logikében Anglia és Németország vívták a konkurrencia harcát, viszont az Egyesült Államok túlnyomórésztben agrár-termékek kivitelére szorítottak, addig ma már exportjuk igen nagy százalékú ipari készárukat foglal magában és míg azelőtt Amerika tőkeimportra szorult, ma tőkevitelével az első helyet foglalja el a nemzetközi pénzpiacra. Amerika olyan területeken szerez nagy pozíciót ipari termékek, amelyek felett eddig Anglia rendelkezett korrólánul, így például Közép és Délamerikában, Kanadában, Ausztráliában, sőt Kelet-Ázsiában is.

A német ipar példája

Anglia pozíciója tehát ma még erősebb veszélyben van, mint a háboru előtt, mert ipari visszamaradottságát a gyarmatok feletti abszolút gazdasági hatalma sem ellensúlyozhatja. Anglia számára csak egyetlen kiút van: az ipar-racionalizálása. Németország példáját kell követnie, amely az inflációt követő katasztrófális krízist használta fel ipari apparátusának racionalizálására. Ezt a példát kell követniök Nagybritánia tőkéseinek is. A kezdet már megtörtént, de az átalakulás csak lassan jut előre. A nagyipar nehezen határozza el magát olyan újításokra, amelyek milliárdokat emésztenek fel és amellyel egyáltalán nem garantálják, hogy elérke a kitűzött célt.

Németország helyzete is gyökeresen megváltozott. Gyarmatait, külföldi követeléseit elvesztette. Hitelező-államból adós-állammá változott. A jóvátételi adóságok fizetése felemészti a külkereskedelem bevételeit. Erős konkurrencia-harcot kell folytatnia egykori piaciért. A helyzet igen nehéz és az Egyesült Államoktól való gazdasági függőség napról-napra súlyosabban érezhető. Németország részére a racionalizálás volt az egyedüli lehetőség, amelynek tökéletes keresztülvitelével könnyíthet a helyzetén. A nagyipar részére mindenesetre megvolt az inflációnak az a nagy előnye, hogy megszabadult súlyos adóságaitól.

március 29.
ya van." Nevet
Racnel — biz
nesen menvasz
incs? Akkor a
legint becsap
non, hogy ő
gazdag keresz
teny, hogy ma
bamsat mon
z óa büne. Ő
mindenkitől és
ért is haragud
inte magára.
er, azt megtud
önnék, de hogy
n. Ne tagadja,
ke. Miért ma
tegez, mint
gezem, mert a
y kisasszony
yofodik. Nem
zsido leány va
zsidó, máské
látora magát,
gi gyermekko
ívesen megte
de arra kérem
ezzen eneim.
takozott. Őn
okára doktor
felt vagdok
követelm.
centünk külön
azon a regge
napokon is és
naponta ki
ájával. „Oda
s világság,
s szép termé
világsóságot.”
ngvon fogé
a természet
és a megalá
nk ezt az ér
érzékeny
ette ezt a he
jött a leány
mentem én is
neked, mi
jelentéktelen
font
nnünket arra
nk, olyan bi
zésés volt.
hálfeletott és
támlik a bol

zleti
vek
készíti a
easoa
Cluj
olcsón

egző
zó párnával
a teo
nyomda és
na Maria 37.

ön

ny
nyeres
már

nik.
eknek
zolgál.
márton)

Urania mozgó közléseire ma utoljára

Hős kapitány

első angol dráma. — Főszerepben Henry Edward

Jön: Patt és Patachon legújabb vigjátékukba

ujra hitelképessé lett és a kapott hiteket a racionalizálás céljaira használhatta fel.

Optimista vélemények

Momentán ez a helyzete Nemetszágak, Angliának és az Egyesült Államoknak, amelyek a világcipőért folytatott küzdelemben résztvesznek. A harc kimenetele abszolút megjósolhatatlan. Optimista gazdaság-politikusok szerint ez a harc sokkal veszélyesebb, mint volt a

háboru előtt, mert a megértés szelleme is nagyobb a nagytőkék között most, mint 1914 előtt. Sokan a nemzetközi tröszt- és kartellumozásban látják a harc békés elintézésének lehetőségét. A tőke azonban nem dolgozik érzelmi alapon és épen ezért nagyon valószínű, hogy korunk nagy gazdasági problémáit és harcait a nemzetközi kapitalista vállalkozók békés megegyezése fogja megoldani és befejezni. Havas Imre

Megalakult a kolozsvári zsidó kórházegyesületmarosmegyei kerülete

(Targumeres M.-vásárhely, márc. 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap, március 18-án alakult meg a zsidó kórház egyesület marosmegyei kerülete, melyen a központból dr. Sebestyén elnökön kívül részt vettek Tischler Mór, dr. Weisz Sándor, Citrom Oszkár dr. Reiter, dr. Hamburg, Devecseri Emil, dr. Klein Miksa és Simon Lajos stb. A marosvásárhelyi két hitközség tagjai nagy számban jelentek meg a gyűlésen, a szászrégeni hitközséget három tagú küldöttség képviselte, de képviselve voltak a nyárádszeredai, maroshévízi és ákosfalvi hitközségek is. A gyűlést Schwartz Antal chevra-elnök nyitotta meg, aki a vendégek üdvözlése után átadta az elnöklést Bürger Albert szenatormának, aki egy a felekezeti élet minden terére kiterjedő programot állított a gyűlés elé. Dr. Sebestyén József, dr. Klein Miksa, dr. Hamburg, Devecseri Emil és Tischler Mór beszédei után Schwartz Antal a marosvásárhelyi statusquo hitközség és Chevra Kadisa nevében 50.000 lejjel járult a kórház felépítéséhez. Gábel Sándor az ort. hitközség és Chevra nevében egyelőre évi 12.000 lej támogatást jelent be. Kaszner Mór a szászrégeni hitközség és Chevra Kadisa 50.000 lejes adományát, Maroshévíz bejelenti, hogy ezután tesz alapítványt, a nyárádszeredai hitközség 10.000 lej adományt jelent be. Dr. Krausz Mór 10.000 lej, özv. Mózes Jakabné 5.000 lej, Senenszék Béla és Senenszék Ernő 15-15.000 lej, azonkívül havt 500-500 lej tagsági díjat, Darvas Mór 10.000 Simon Márton 5.000 lej adományoznak. Az adományozók végleges névsorát csak később közölhetjük, mert ezeknek összeállítására egy bizottság alakult, mely munkáját még nem fejezte be.

A kerület tisztikara a következőképp alakult meg: Diszelnökök: Dr. Löwi Ferenc és Szefer Emánuel marosvásárhelyi főrabbi, Freund József szászrégeni főrabbi, elnök: Schwartz Antal, ügyv. elnök: dr. Krausz Mór, az elnökség tagjai: Goldschlag Osiás, Rottmann Mór, Gábel Sándor, dr. Sebestyén Miklós, dr. Blatt Miklós, dr. Lőte Lajos és Kaszner Mór, Szászrégen. Főtákar: dr. Löwenstein Lajos, ügyv. tákár: Kohn Henrik, pénztáros: Gerson Mátyás, ellenőr: Epstein Izidor. Ezenkívül megalakult egy helyi választmány és egy hölgyválasztmány, melynek elnöknője Schwartz Antalné lett. Szászrégenből a vezetőségbe beválasztották dr. Weisz H. Mendelt (helyettes főtákar) dr. Gidáli Illést, Herschdorfer Aront, Krausz Farkast, Lauber Hermant, Braun Bernátot, Mendel Mihályt és Mendel Izidort. Maroshévizről: Bernmann Leót, Ujhelyi Dezsőt, Mármor Sándort, Gráb Mór, Erdősztengyörgyről: dr. Sámuel Samut, Weisz Mór, Farkas Jenőt, Nyárádszeredáról: dr. Lőte Jenőt, Ákosfalváról: Splerer N. A gyűlés kolozsvári vendégei hazat

felé vezető útjukban, engedve a marosludasi hitközség meghívásának, utjukat ott rövid időre megszakították. Ami ott történt, az valószagos apoteozisa a zsidó áldozatkészségnek és testvéri szeretetnek. A hitközség minden egyes tagja, felnőttek és gyermekek kivétel nélkül megjelentek a vendégek fogadására. Dr. Frieder Mór a tordamegyei kerület marosludasi elnöke örömmel mutatott rá, hogy a teremben miként egyesülnek az összes világnézete és pártállások egy gondolatban: a szeretet, a segítség érzésében. Stern Géza marosludasi főrabbi rámutatva a kórház-akció nehézségeire, kifejté, hogy az első nehéz követ Sebestyén Dávid gördítette félre az utból és neki megadatik még az életében, hogy nemes szándékát megvalósíthassa. Az a gazdag ember, aki nem

In contumaciam 6-8 évi fegyházzá ítélték a berettyói papilak kirablóit

(Cluj-Kolozsvár, március 20. Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári hadbírósa előtt ma érdekes perben hoztak ítéletet. Mocsár László állásnélküli csavargó állott a hadbírósa előtt, aki alig háromnegyed évvel ezelőtt szabadult ki a hadbírósa börtönéből, ahol dezertálásért volt másfél évre elítelve. Mocsár Lászlót súlyos bünteseleménnyel vádolja a vádirat. 1927 június 18-ikán a szilágy megyei Berettyó községben éjjeli rablótámadást intéztek Popa George községbeli ortodox lelkesz parochiája ellen.

A rablótámadásnak öt szereplője volt, akik közül négynek sikerült személyazonosságát megállapítani, épen a vádlott — Mocsár László vallomása alapján. Az öt rabló közül harman behatoltak a papilakba és hajnali fél ötkor, amikor a parochián mindenki aludt, a házban talált 20 ezer lej készpénzt, ugyanolyan értéket kitevő ékszereket és egyéb ingóságokat raboltak el. Amikor már a rablók munkájukat elvégezték, álmából felriadt Popa Gheorghe esperes és tettenérte a rablókat, akik közül az egyiket, Opre Gheorghe katonaszökevényt fel is ismerte. Ekkor azonban az egyik rabló revolvert fogott a papra és kényszerítette arra, hogy halószobájába visszamenve, zavartalanul hagyja eltávozni a munkáját már-már befejező társaságot.

A három rablón kívül, akik a papi lakban garázdálkodtak, egy rabló, akinek személyazonosságát még nem sikerült megállapítani, őrizte a ben garázdálkodó társait, míg Mocsár László a papilak előtt kétlovas szekérral állott készen arra

adakozik, annak a vagyon csak hátrányára adatott, aki azonban ismeri a kötelességét, azt a Ceodko hallhatatlanná teszi. Dr. Sebestyén a kórházegyesület vezetőségének üdvözlését hozza, mely vándorbotot vesz a kezébe, hogy a zsidóság legszentebb templomainak egyikét rövid időn belül megépítse. Ezután az összes jelenlevők felajánlották adományaikat a kórház javára. Valamennyit leközölni lehetetlen volna, ezért kénytelenek vagyunk a nagyobb összegek regisztrálására szorítkozni. Ezek: Aron Móric és neje 50.000 lej, dr. Citrom Vilmos és neje 10.000 lej, Heller Mór hitk. elnök édesanyja özv. Heller Gézáné nevére 10.000 lej, Heller József és neje 10.000 lej, Goldstein Mór, neje és fia 10.000 lej, özv. Mihály Mórné és József 6.000 lej, Meisner Jakab 5.000 lej, Krausz Mór s neje 2 vaságy 2 éjjeli szekrény Mandula József és neje 5.000 lej, Izrael Jakab és neje 5.000 lej, Meisner Rezső és neje 2.000 lej, Kern Bernát és neje 3.000 lej, özv. Berkovits Edéné és fia Jakab 7.000 lej, Salamon Lázár 2.000 lej, a kisebb adományok együttesen 24.100 lej tesznek ki.

Paneth Celmus egy igen kedves alapító levelet olvasott föl: a marosludasi elemi iskola és thalmudtóra növendékei — egy sem idősebb 12 évnél — számszerűen 30-an összejártak, elnököt (Léth Ferenc), pénztárost (Paneth Jakab), ellenőrt (Friedmann Mózes), titkárt (Goldstein Mihály), választottak és heti egy-két lejes zsebpénzeiket ösztetvére egy 5.000 lejes alapítványt tettek a kórház javára. Az így támadt meglepő hangulatban Tischler Mór gratulál a főrabbinak az ilyen hitközséghez és az ilyen gyermekekhez és megállapítja, hogy az öregek tanulhatnak a fiataloktól. Még Citrom Jakab, a ludasi hitközség legidősebb tagja köszöni meg a vendégeknek és a jelenlevőeknek ezt az örökké felejthetetlen napot, mely a kolozsvári vendégek lelkében is eltörölhetetlen nyomokat hagyott hátra.

hogy a menekülő társaságnak járművel szolgáljon. A berettyói csendőrségnek csak Mocsár Lászlót sikerült kézrekerítenie, aki azt a vallomást tette, hogy őt az nap éjjel szállóhelyéről revolverrel kényszerítették Opre Gheorghe és a vidék két rejtőleg rablója, Buhás József és Buhás András, hogy a szekéren megszöktesse őket.

A tárgyaláson Mocsár védelmére néhány védőtánu vonult fel, akik valószínűvé tették Mocsár vallomását. A hadbírósa a vád- és védőbeszédet meghallgatása után in contumaciam hat-hat évi fegyházzá ítélte Opre Gheorghe, Buhás András és Buhás Józsefet. Mocsár László esetében pedig beigazoltnak látta a vádlott ártatlanságát és a vád és annak következményeit alól felmentette. A vád és védelem az ítéletben megnyugodott.

Szigoruan
ortf. felügyelet mellett pálcakozott

borszéki ásványvíz
Megrendelhető a Borszéki Fürdővel Rt. v. zérképviselőjénél: Klein Samu Cluj, Calea Gea. Dragalina 27.

Nagy sikert folytatja Bánki Vikta és Ronald C. bemutatá á

SELECT MOZGO BARBARA, a puszták leánya

Műsoron kívül: jelenetek Mussolini életéből

IRÓK ÉS IRÁSOK

Franz Werfel önmagáról

Ritka dolog, hogy fiatal költőnek a műveiből gyűjteményt és kiadást rendezzenek. Ez a ritka szerencse éri most Franz Werfelt, a kiváló költőt, aki költeményei sajtó alá rendezése céljából Santa Margaritából Bécsbe jött. Franz Werfel az eltöltött néhány teli hónap munkájáról a következőket mondotta: „Pompás hetek voltak, mondhatom, sokat dolgoztam és sokat pihentem. Génua mellett a tenger-parti helyiségekben nagyszerűen lehet pihenni és itt a munka sem terbeli meg különösen az embereket. Egy novellát fejeztem be itt. „Abiturientag” címen. Ebben az írásban az érettségi évfordulót tárgyalom, a problémát, hogy mi valósul meg az ifjak vágyódásából, tíz vagy husz évvel az érettségi után. Nem siettem vele és mégis elég gyorsan készültem el. Azt vallo ma is, mint mindenkor, hogy a prózát ép oly gondosan kell megcsinálni, mint egy formásan elkészített oszlopfejet. Minden munkámat kétszer-háromszor írom meg, amíg végül kiadásra alkalmasnak tartom. Sokszor esedalkozom azon, hogyan tud író diktálva dolgozni. Az én idegeim bizony nem bírnák ezt a munkát.

Egy ideig Bécsben maradtam, aztán elmentem Prágába, szűkebb otthonomba. Max Brod, Oszkár Baum és a korán elhalt Kafka, ez volt az én írói köröm.” Munkáiról Werfel nem akart nyilatkozni, csak azt konstataálta meglepődéssel, hogy zsidó témájú dolgait a keresztények is, különösen pedig a teológusok nagy elszoréttal olvassák.

Eugen O'Neil két különös seiműve

A newyorki színpadokon két darabbal aratnak a színészek és a szerző páratlan sikert. A szerző O'Neil. Szindarabja „Marco Millions” romantikus és szines történet. Marco Pollo van benne feldolgozva: az öreg világesavargó. A darabban Marco Pollo fiatalsága vonul el. Ott áll egy velencei nővel az ablak előtt, mindketen szépek, fiatalok és tele vannak az élet poézisével. Tíz dráma jelenetben fejlődik és érlelődik ez a Marco Pollo, aki elkerül Száriába, ahol a pápa legátusával barátkozik, felolvassa előtte verseit, amelyek azonban inkább unalmasak, mint líraiak. Közben egyre leveleket küld távolban élő kedvesének és megígéri neki a legszebb lakodalmat, mihielyt együtt lesz az első millió. Aztán Indiába kerül és a talentumos fiatal troubadour itt már nem papokkal barátkozik, hanem kereskedelmi utazókkal, akiknek vicceket mond. Majd elkerül valahová Kublai khán udvarába, ahol a kelet egyik legszebb virága, a nemes Ukachin hercegnő, szerelmes lesz belé. Az idegen ifjú duzzad az erőtl, tehetséges és mindenütt sok sikere van.

A nő keresi a férfi lelkét keleties lendülettel és frázisok közepette, de nem találja. A khán tanácsadója, az öreg láma és maga a leány nagypapa, a khán is különösnek találják ezt a szerelmet. És kétségbeesnek mindnyájan, amikor egy szép napon a fiu azzal intézi el a dolgot, hogy elpárolog Indiából. Ismét Velencében van, hozzá a milliót, nem is egyet, hanem kettőt és szenzációs lakodalmat ül. De a lakodalom napján megnyílik a terem ajtaja és a háttérben karaván vonul el, amely viszi Ukachin hercegnő holttestét. A nyitott koporsóban a holttest megszólal és Marco Pollo verseinek szavával mondja, hogy menygyire szerette.

Ez a darab. Csupa sziluet. Kiseb hosszadalmas, szatiryszerű munka. Esztétikailag sok kifogást lehetne emelni ellene, de a közönségnek hallatlanul tetszik. Évek óta drámai műnek ilyen sikere nem volt Amerikában.

A másik O'Neil-darab már egészen más irányu. A neve „Különös intermezzo”. A darabot félhatkor kezdik játszani és nyolc óra felé, az ötödik felvonás után a nézők hazamennek vacsorázni, kilenc órakor visszajönnek. Tízegy órakor azonban a kilencedik felvo-

A epi

(Cluj-Kolozsvár) Kelet tudósítójától. A tárgyelemből meg a vadirat közönség lebrozie tanfegyveresei Mare” nev az erdőre majd tett közzérelével van. A vadló Dunca J. dik. Petro valamint jak, hogy vanjak. Az első tele közönségre értel

1923-ban voltam, az vény alapjára kis kétezer hoerdejét. Fevisszakapomban három megmaradt értéket képtan visszaz. A fal kilencszázötminiszter uőinánd kireret kapu igazságos hány hónap agrárújított perújítást róság ismét 12 ezer hol uttal is elv tulajdonké 12 ezer l. — Mi is és ezuttal igazságos

Baró erdő elad nagyváradi A „Regata Tischler cálatat egyszlet. A falatlan hitb minden köjogos tulaj amikor a erdőpusztit

Megibagyják al ollenkező Junk. Fi komolyan kásokat az. — A falnem engednyajan oss honnan e ujra figyel hoy az erő ugratták a

Elnök: Vádlott: Elnök: Vádlott: tam az em fáscegek az erdőben az esetleges

RÁSOK

fiatal költőnek... és kiadást... erencse éri most... költő, aki köl... dezésé céljából... cshe jött. Franz... hány teli hónap... zőket mondotta:... mondhatom, so... pihentem. Génu... ti helyiségekben... ni és itt a munka... sen az embereket... itt. „Abiturien... az írásban az... gyalom, a prob... meg az ifjak vá... sz óvvel az éret... m vele és mégis... el. Azt vallom... hogy a prózát... megcsinálni, mint... tett oszlopfejet... őtszer-háromszor... kiadásra alkal... or csodalikom... irtálva dolgozni... om bírnák ezt a... aradok, azután... ebb otthonomba... és a korán el... én irói köröm.“... akart nyilat... állta megelége... n dolgait a ke... pedig a teoló... olvassák.

A rachitelei agrárháboru epilógusa a kolozsvári törvényeszek előtt

(Cluj-Kolozsvár, március 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A törvényeszek második emelt darócruhás parasztok tömegén kell átvergődnünk. A darócruhás emberek izgatottan várják, hogy rájuk kerüljön a sor.
A tárgyalóteremben ezalatt Petrovan elnök megkezdi a vádirat felolvasását. A vádirat szerint Rachitele kolozsmezei község lakosai Susman bíró és Ambrozie tanító felbujtására 1926 őszén fegyveresen megtámadták a „Regata Mare“ nevű fatermelő cég munkásait és az erdőőröket, akiket lefegyvereztek, majd tetteleg inzultáltak. A falusiak a közrend elleni vétség és lázadás büntetével vannak megvádolva.
A vádlottakat dr. Haliegan Emil, dr. Dunca J. és Francu Amos ügyvédek védik. Petrovan elnök kérdésére a védők, valamint Boca ügyész kifejezésre juttatják, hogy a tárgyalás megtartását kívánják.

Elnök: Körül akarták venni az erdő-őröket és a munkásokat, hogy ki szorítsák őket az erdőből.
Vádlott: Igen.
Elnök: És mi történt az erdőben?
Vádlott: A nép két részre szakadt s az erdő két oldalán haladtunk fel, addig amíg az erdőőrökhöz értünk. Felszóltottuk őket, hogy adják át fegyvereiket

és mire ez megtörtént, kiszedtük a től-
tényeket a fegyverekből, majd elvettük a munkásoktól szerszámaikat és felszóltottuk, hogy hagyják el az erdőt.
— Csak ennyit tudok Elnök Ur.
„Vagy az erdő, vagy a börtön“
A következő vadlott Suciu Todor volt községi bíró. Vallomása nagyjában meg-
egyezik Susman Todor vallomásával.
Elnök: A tömeget nem-e Susman bíró és Ambrozie tanító lázították fel? A kérdésre Suciu kitérő feleletet ad.
Elnök: Az embereknél volt-e fejse, vasvilla, vagy hasonló fegyver?
Vádlott: Ha volt egynehányanál, azt csupán védekezési szempontból vitték

magukkal.
Elnök: Nem fenyegették meg az erdő-
őröket azzal, hogy megölik őket?
A kérdésre a tanú kitérő választ ad.
A következő vadlott előadja, hogy a falunak létérdeke volt az erdő és ezért az emberek elhatározták, hogy vagy az erdőt veszik vissza, vagy a börtönbe mennek. Az elnök kérdésére előadja, hogy Lazar Todor haragjában az egyik erdész fejére akart sújtani baltájával, de ebben Balász László megakadályozta.
Petrovan elnök ezután felfüggesztette az ülést. Itélelhetőtlara a számos vádlottira és tanúkihallgatásra való tekintettel valószínű, hogy csak holnap kerül sor.

Borzalmas kegyetlenséggel meggyilkolták és kirabolták Gottesmann Ignác szatmármegyei korcsmáros

Nyolc árva és özvegye gyászolja a szerencsétlen áldozatot

(Salutare-Szatmár, március 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hátborzongató kegyetlenséggel végrehajtott rablókosságot tartja igazolomban Szatmármegye közvéleményét, amely még mindig nem tért napirendre sem a Reinütz-ügy, sem pedig özvegy Markovitsné meggyilkolása fölött. A gyilkosság a szatmármegyei Gorbó községben történt. Az áldozat Gottesmann Ignác jómódú korcsmáros, akit bekormozott arcu ismeretlen tettesek meggyilkoltak. A támadók és az áldozat

között kétségbeesett küzdelem folyt le, amelynek nyomai megmaradtak Gottesmann Ignác testén. A gyilkosok, akik éjnek idején hatoltak be a korcsmába, miután sikerült a magános emberrel végezni, kirabolták áldozatukat és a kaszát is feltörték, azután zsákmányukkal együtt nyomtalanul eltűntek. Gottesmann és gyermekeit nem bántották.
A gyilkosság híre futótűzként terjedt el a községben és közeli falvakban. A szerencsétlen áldozat hozzátartozói azon-

nal értesítették a csendőrséget, amelynek telefonhívására Szatmárról kiszállt a vizsgálóbíró, az ügyészség és a rendőrség delegátusa, valamint a törvényeszeki orvos. A helyszíni vizsgálat eredményéről a nyomozó hatóságok még nem adtak ki jelentést.
Gottesmann Ignác tekintélyes és közkedveltségnek örvendő ember volt Szatmár vidékén és így tragikus halála annál nagyobb részvétet keletelt. Az áldozatot egybeként nyolc árva gyászolja,

Rádiót, szőnyegeket és butort vásároltak Biharmegye pénzén

Dr. Lobontiu Emil volt prefektus vásárlásai szerepeltek a vármegyei tanács ülésének napirendjén

(Oradea-Nagypárad, március 20. Az Uj Kelet tud.) Biharvármegye parlamentje kedd délelőtt folytatta tanácskozását, a megyei tanácsosok nagy érdeklődéssel, amennyiben a tanácsosok majdnem teljes számban megjelentek az ülésen.
Elsőnek dr. Filip Victor vármegyei tanácsos, a megyei tanács volt alelnöke szólalt fel és kifejtette, hogy a megyei közigazgatással nincs megelégedve.
— Az adminisztráció nehézkes — mondta Filip dr. — a tisztviselők nincsenek kellőleg felkészülve a közigazgatási törvény végrehajtására. Teljesen felesleges és mondhatom, meglepő beruházások történtek a megyénél. Közel 200 ezer lejt tesznek ki ezek a luxuskiadások.

Bukarestből hazatérve, kijelentette, hogy felsőbb hatóságoktól nyert megbízást a „Levegő ellenőrzésére“, ezért vette a rádiót.
Ezután dr. Andru Sever megyei tanácselnök reflektált dr. Lázár Aurél multkori felszólalására.
— Bihar éheznek, ezt mondotta Lázár Aurél tanácsos ur — mondotta Andru Sever elnök, — sajnos, igaz, a helyzet nagyon szomorú, az ipar és a kereskedelem pang, a parasztság bankkölcsönt kénytelen felvenni, hogy adóját fizethesse. Ez mindennél fényesebben igazolja az improduktivitást s mindennek oka a rossz vezetés. Nem elég aktákat elintézni, — folytatta Ambru Sever, — javaslatokkal kell előállni és infézkedni kell, hogy a közállapotok megjavuljanak.

Dr. Andru Sever egyben közölte azt is, hogy a belügyminisztériumnak bizalmas rendeletei úgy szólnak, hogy az át-helyezéseket mellőzzék, ennek ellenére tömeges áthelyezéseket eszközölnek és a megyei tanács tudni akarja, ki az áthelyezések szervezője. A megye költségére eszközölt állami tisztviselők áthelyeztetésére kifizetett összeget a megyei tanács követelje vissza.
Ezt a javaslatot a megyei tanács el is fogadta. A közgyűlés ezzel véget is ért, a folytatását szerda délelőtre tűzték ki.

Rádiót vettek 31 ezer lejért, szőnyeget 30 ezer lejért, butort 40 ezer lejért és könyv-felszerelést 10 ezer lejért
A megyei költségvetést nem a megye kívánságára állítják össze, hanem főlegbről diktálják. Két iktatót vezetnek a megyénél. Általában igen sok a kifogásolható és a megyei tanácsnak igyekeznie kell, hogy ezeket az anomáliákat megszüntessék.
Templesan Dező prefektus beszédében megemlítette, hogy dr. Filip Victor városi tanácsos állal említett vásárlásokat nem ő eszközölte, hanem elődjei és 1928 január elsejétől a két iktató könyvet megszüntette.
Michis László főszámvevő a szőnyeg és rádió-vásárlás körülményeit ismertette. Ezek beszerzése az akkori prefektusok felelősségére történt.
Chisiu Jenő tanácsos a rádióvásárlásra vonatkozólag megjegyzi, hogy dr. Lobontiu Emil volt prefektus egyidőben

Dr. Egyri Gergely polgármester beszédében megállapítja, hogy a megye állandó választmánya nem teljesítette feladatát, holott a törvény az állandó választmány kötelességeit előírja. A választmány kötelessége az adminisztráció ellenőrzése és ha valami történik, azt jelentenie kell a tanácsnak. Az a véleménye, hogy az állandó választmány nem ismeri a törvényt.
Utána ismét Andru Sever szólalt fel és a következő javaslatot terjesztette a tanács elé:
Készíttessék egy kimutatás arról, hogy 1928 július elseje óta hány jegyzői és bírói áthelyezés történt, kikre volt terhelt ez az áthelyezés és ki rendelte el. Erről küldjenek kimutatást a belügyminiszternek és kérdezzék meg tőle, hogy tud ezekről az áthelyezésekről?

— Egy angol repülő halálos szerencsétlenség ért gyorsasági rekordkísélete közben. Londonból jelentik: Kinke James angol repülő meg akarta javítani a gyorsasági világrekordot, de lezuhant és szörnyethalt. Megállapították, hogy a repülő tragikus utján 330 mértföldnyi sebességgel haladt. A tragikus véget ért pilóta szilárdul meg volt győződve arról, hogy gépével 350 mértföldes, vagyis 595 kilométeres óránkénti sebességet is elérhet. A katasztrófát arra vezeték vissza, hogy Kinkeadot valószínűleg a kipuffogó gázok kábították el és így elveszthette az uralmat a kormány felett.

Három és kilencezer hold
1923-ban — mondja — a falu bírāja voltam, az vagyok ma is. Az agrártörvény alapján Rachitele község lakossága javára kisajátították báró Bánffy tizenkétezer holdnyi, hatvanmillió lej értékű erdejét. Felebbezés folytán Bánffy báró visszakapott a község közvetlen határában háromezer és-tölggyerdőt s a falunak megmaradt kilencezer hold sokkal kisebb értéket képviselt, mint a felebbezés folytán visszatért háromezer hold.

A falu két megbizottjával napokig kilencselünk Bukarestben, Argetoianu miniszter urnál és a megboldogult Ferdinand királynál is voltunk, amíg ígéretet kaptunk arra, hogy ügyünkben igazságos döntést hoznak. Valóban, néhány hónap mulva megszemmisítették az agrárhíjzottság döntését és az ügyben perújítást rendeltek el. Az elsőfoku bíróság ismét Rachitele községnek ítélte a 12 ezer holdat, azonban másodfokon ezuttal is elvették azt a 3000 holdat, amely tulajdonképpen az igazi értéket képviselte a 12 ezer hold erdőből.

Mi ismét megkezdjük a kilencselést és ezuttal is ígéretet kaptunk ügyünk igazságos elintézésére.

Megkezdik az erdő kitermelését

Báró Bánffy, közben a 3000 hold erdőt eladta, a „Regata Mare“ nevű nagyváradi fakitermelési vállalatnak. A „Regata Mare“ az erdő egyik felét a Fischer cégnek adta ki és mindkét vállalat egyszerre kezdte meg a fakitermelést. A falu népe abban a megingathatatlan hitben, hogy a 3000 hold erdőt minden körülmények között visszakapja, jogos tulajdonat látta veszélyben forogni amikor a fatermelők megkezdtek az erdőpusztítást.

Megizentük a fás cégeknek, hogy hagyják abba az erdőkitermelést, mert ellenkező esetben erőszakhoz folyamodunk. Figyelmeztetésünket nem vették komolyan és seregesen vették fel a munkásokat az erdőmunkálatokra.

A falu népe ismét elhatározta, hogy nem engedi jogait megsorbítani. Mindnyáján összegyűltünk a község háza előtt, abonnan elindultunk az erdő felé, hogy újra figyelmeztessük a fás cégeket arra, hogy az erdő a miénk s őket csupán beugratták az erdővásárlásba.

Az összehívás

Elnök: Hányan voltak?
Vádlott: Az egész falu ott volt.
Elnök: Fel voltak fegyverkezve?
Vádlott: Én csupán husángokat láttam az embereknél, de tudtuk, hogy a fás cégek fegyveres erdőőröket tartanak az erdőben és meg akartuk akadályozni az esetleges vérontást.

Tavaszi ruhákat olcsón fest, tisztít CZINK, Cluj

Elegáns, szép, olcsó és tartós
fiu és leányka kabátokat és mindennemű gyermekruhát
Glantz Szidi
gyermekruha szalonjában
varrasson Főter 10 szám alatt

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeitnek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Az erdélyi zsidó diákokért. A Kolozsvári Zsidó Menza országos felszólító akciója során a legutóbbi napokban a következő összegek futottak be az Uj Kelet kiadóhivatalához: dr. Kálmán József és Gottesmann Vilmos (Székelyudvarhely) gyűjtése: dr. Szőlősi Ödön 300, Fischer Béla, Hirsch Hermann, dr. Kálmán József 200—200, Farkas István, Fried Mór, Guttmann Sámuel Gottesmann Vilmos, Klinger Henrik 100—100 lej. Kisebbség 170, összesen 1570 lej N. N. 1006 lej. Eddig összesen befolyt 76.324 lej.

Barthou francia igazságügyi miniszter feljelentést tett a kommunista párt ellen. Párisból jelentik: Barthou igazságügyi miniszter a francia kommunista párt ellen kémkedés és hazafelcsúszás címén feljelentést tett. Az igazságügyi miniszter azzal vádolja a pártot, hogy tagjaiból a belépéskor katonai titkokat csikar ki és ezeket feldolgozva, rekonstruálja Franciaország mozgósítási tervét, amelyet elárul Moszkvának.

Az amerikai magyar kereskedelmi kamara kétszázötven terítékes löncsöt adott Hegedüs Lóránt tiszteletére. Newyorkból jelentik: Az amerikai magyar kereskedelmi kamara kétszázötven terítékes löncsöt adott az ott tartózkodó Hegedüs Lóránt, volt magyar kereskedelmi miniszter tiszteletére a Waldorf-Astoria szálló báltermében. A meghívottak sorában ott voltak Newyork pénzügyi és kereskedelmi elnökei, Speyer bankár, Louis Marshall, Ohica román főkonzul Horváth Ödön, a kereskedelmi kamara elnöke, a sajtó képviselői, stb. A szónokok lelkes szavakkal mutatták rá Amerika és Magyarország hagyományos barátságára és hangsúlyozták a két állam közötti kereskedelmi érintkezés szorosabbra való fűzésének szükségét. A löncs részt vevőit Coolidge elnök, Dawes alelnök, Shmidt newyorki kormányzó és Edison táviratilag üdvözlötték.

Szombaton: Az előadás művésze. Nagyszabású és mégis rövid pártát igénybevévő műsor pereg le szombaton este a kat. gimnázium dísztermében. Pillanatról-pillanatra változnak a számok, pillanatról-pillanatra egy-egy fény sugarú vetülők korok és stílusok, vers- és dalekádó művészetek, Berzsenyitől, a legújabb költőkig ivellik a hid, mely másfél század irodalmi termésének legszebb darabjain vezet át. A műsor tengelyében Ady Endre költészetét áll, versek és dalok elmélyült, nemese egyszerű előadásban. Az Ady-dalokat H. Borsai Piroska mutatja be. A Studio szavalókörusa jelzi az átmenetet Adytól a legmodernebb törekvések felé. Sz. Fereny Zsizi lehellet finom orosz népdalokkal fogja betölteni a szombaton aratott sikereit. Részletes műsor Lepage-nál és a Stief virágüzletben. Belépőjegy nincs.

Letartóztatták a megszökött érettségizett betörőt. Marosvásárhelyi tudósítók jelentik: Megírta annak idején az Uj Kelet, hogy Marosvásárhelyen napnap után sorozatos betöréseket követnek el. A rendőrség már hetek óta nyomoz a tettesek után. Kedden végre sikerült a betörőtársaság egyik tagját, a többszörösen büntetett rovtomlú Balog Kálmánt letartóztatni. Balog Kálmán jó családból származó, érettségizett fiú, aki már több betörés miatt 10 évig tilt. Tavaly ősszel Brassóban a fegyház mellett szökött meg. Szökése után a betörések egész sorozatát követte el. Cariadi rendőrprefektus munkatársunknak kijelentette, hogy a letartóztatás körülményeire vonatkozólag a nyomozás érdekében bővebb felvilágosítást nem adhat.

A csütörtöki minisztertanács dönt a lakáskérdésben

Fildermann a kisebbségek érdekében beszélt a kamara mai ülésén. Benyújtották a tözsdetörvény módosításáról szóló ajánlatot

(Bucuresti-Bukarest, március 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara mai ülésén Mrazek ipar- és kereskedelmi miniszter benyújtja a tözsdetörvény módosításáról szóló javaslatot. Ezután folytatták a középiskolai reform vitáját.

H. Banescu visszapillantást vet a román iskola 30 éves történetére és konstatalja, hogy a liceumok nem felelnek meg a szükségletnek és vissza kell térni a humanista klasszicizmusra. Újvözi a minisztert a megvalósított reform ért. A IV. osztály után tartott vizsgák, valamint a baccalaureatus szükségesek. Az oktatás sulypontja nemzeti oktatás legyen.

Dr. Fildermann konstatalja, hogy az állam ethnikai összetétele megváltozott és ennek megfelelően kell átalakulnia az oktatásnak is. Az állam egységes, de kisebbségei vannak, akikre tekintettel kell lenni. Elsősorban sulyt helyezne a mezőgazdasági oktatásra, azután a kulturálisra.

Anghelescu: Most nem a szaktanításról van szó.

Fildermann: Általános elv legyen, mint agrárállamnak a mezőgazdasági oktatás népszerűsítése. Több gondot kíván fordítani az egyetemekre.

Bucuresti, március 20. Ma délbén minisztertanács volt, amelyen Braianu miniszterelnök informálta a kormányt a Franciországgal szemben fennálló háborus adósságok rendezéséről.

A minisztertanács Lapadatu miniszter javaslatára elhatározta, hogy a dobrudzsai kiállítás megszervezésével Sassu volt kereskedelmi minisztert bizza meg. A minisztertanácson résztvevő Saveanu kamaraelnök is, akivel együttesen megállapították a parlament további munkaprogramját. Húsvét előtt feltétlenül befejezik az ülésszakot.

Csütörtökön újabb minisztertanács lesz, amely kizárólag a lakáskérdéssel fog foglalkozni.

Gróf Hadik az új vámtarifa ellen interpellált a magyar felsőházban

(Budapest, március 20. Az Uj Kelet tud.) A felsőház mai ülésén Hadik János gróf interpellációt nyújtott be a magas ipari vám és az autonóm vámtarifa kérdésében, amelyek Bethlen véleménye szerint az országos magyar gazdasági egyesület és a gyáriparosok országos szövetségének reprezentánsaival kötött megállapodások eredményei. Hadik ezzel szemben rámutat arra, hogy annak idején az OMGE energikusan állást foglalt a magas ipari vámmal szemben.

Bethlen az interpellációra adott válaszában kijelentette, hogy a jelenlegi vámtarifa nem végleges és csupán harci eszközt jelent a többi államok elzárkózó politikájával szemben. Csakis ennek a vámtarifának köszönhető, hogy a szomszéd államokkal, bármily későn, mégis megindultak a vámtárgyalások. Azóta a viszonyok változtak és Magyarországnak családásokat kellett megélnie akkor, amikorra maguk a legelső ipari államok széleskörű intézkedéseket léptettek életbe mezőgazdasági fejlődésük megvédésére s midőn ezen államokat a vámtarifa élethejtetésével álláspontjuk megváltoztatására nem lehetett bírni.

Példa erre Ausztria, Csehszlovákia és Németország. A kormány számol ezekkel a megváltozott viszonyokkal, mégis időelőtti volna a levonandó következtetésekről nyilatkozni.

Bethlen válaszában Hadik és a felsőház

Lembergben halálra ítélték két ukrán diákot. Varsóból jelentik: Többheti tárgyalás után pénteken fejezték be Lembergben azt a politikai pert, amelyet több ukrán diák ellen indítottak Sobanski egyetemi kurátornak és politikusknak meggyilkolása miatt. A két fővádottat, Sukot és Wernickyt kötélláltali halálra ítélték, míg a többi nyolc vádlottat hosszabb ideig tartó fegyházbüntetéssel sújtották.

Egy csehszlovákiai orvos pénzhamisítás vádját emelte jugoszláviai sógora ellen. Bécsből jelentik: Sógorok állanak szemben egy rágalmozási pörben, amelynek során a bécsi büntetővádaságoknak alkalma nyílik arra, hogy felderítsen egy jugoszláv pénzhamisítást. Heller János Róbert frantszbadai gyakorló orvos és szanatóriumtulajdonos a vádlott, akit sógora Radivoj Hafner husszállító és marhsbizományos rágalmozásért pörtölt be. Kettőjük között ugyanis éles civódás keletkezett 150.000 csehs korona körül, melyet Hafner állítólag nászajándékkul adott Heller orvosnak. De a husszállító vissza-

plénuma elfogadta. Ezután áttértek a felsőházi törvény módosításáról szóló javaslat vitájára, melynek során Somsics László gróf kijelentette, hogy az OMGE megérdemelt volna egy külön felsőházi tagságot. Csak akkor fogadhatja el a javaslatot, ha a kormányzó az OMGE két képviselőjét felsőházi taggá kinevezi.

Bethlen válaszában kijelentte, hogy a kormánynak szándékában áll ez a kérdést rövidesen rendezni, mírre Somsics javaslatát visszavonja. Ezután a javaslatot részleteiben is elfogadják és áttértek a valorizációs javaslat tárgyalására.

Teleszky János kijelentte, hogy teljesen honorálja a pénzügyminiszter álláspontját, mely szerint általános valorizáció nem vihető keresztül, azonban azt nem állítja, hogy a magyar állam semmiféle irányban nem tartozik jóvátétellel polgáraival szemben. Bizonyos, hogy a hadikölcsön összegeket különleges elbánás illeti meg.

Budapest, március 20. A képviselőház mai ülésén folytatták a költségvetés és az appropriációs javaslat tárgyalását. Az ülést Láng Jánosnak egy határozati javaslata fűszerezte, amelyben kérte a kormányt, hogy mielőbb módosítsa a házassági törvényt oly értelemben, hogy a válásokat nehezítse meg. Hunyadi Ferenc gróf a közélet és a közszellem romlásával foglalkozott.

kérte a pénzt, mire Heller megvetőleg mondta Hafnernek: Gazember! Sértésre sőt sértésre válaszolt a sógor és a veszekedés közben Heller dr. odavágta Hafnernek: Talán én hantálítottam a jugoszláv lebelgyezést a régi bankjegyekre? A vizsgálat során a frantszbadai orvos bizonyítékokat ajánlott fel arra nézve, hogy sógora fényleg meghamisította a jugoszláv lebelgyezést és többek között hivatkozott Hafner feleségére is, aki egyszer, amikor férje rosszul bánt vele, megfenyegette, hogy fel fogja jelenteni a jugoszláv belgyező meghamisításáért.

Az Uj Kelet nagyváradi fiókkiadóhivatala Str. Aurel Vlaicu 51. (Váradi nagyváradi és Blum esernyőüzlet, Ezredévi-Enlétér 2. (Köröspart) sz. alatt található.

Kisebb földrengés volt Pécsen és környékén. Pécsről jelentik: Vasárnap éjjel háromnegyed egy órakor a városban és környékén kisebb földrengés volt. A falak megremegettek és földalatti moraj volt hallható, ami a lakosságban kisebb riadalmat keltett. — A budapesti

földregéni obszervatórium készülékai március 17-én 20 óra 42 perc 32 másodperc körül földrengést jeleztek. A műszer maximális kitérése 1 milliméter volt. A rengés 10 percen át tartotta működésben a készülékeket. Március 19-én 6 óra 50 perc 30 másodperc körül földrengés volt, amellyel a maximális kitérés 2 milliméter. A készülék 8 percen át jelzett földmozgást.

Párisba érkezett az olasz igazságügyi miniszter. Párisból jelentik: Rocco olasz igazságügyi miniszter tegnap ide érkezett. Az olasz igazságügyi miniszter Párisba való érkezésében a lapok öszszefüggést látnak Savoralli fascista újságíró meggyilkolásával, mivel állítólag a párisi rendőrség nagykitérésű fascistaellenes összekülvést fedezett fel. Kiderítették, hogy a Place de la République-on egy antifascista szervezet szabályszerűen törvénykezett Savorelli fölött és őt halálra ítélte.

Sorozatos betörések Dobrán. Dévai tudósítók jelentik: Dobrán az utóbbi időben sűrűn követtek el betöréseket. Egy gazdag özevegasszony kirablása után most a Dobreana cooperativehoz törtek be, átkulccsal hatolva be az üzlethelyiségbe s a pénztárban lévő 2000 lejtt ellopják. A nyomozás — eddig még eredménytelenül — folyik.

Artisztikus fényképek. Ugyszólván művészi eseményként jelenthetjük, hogy Weintraub Blanka fotóművésznő hosszú külföldi tanulmányai után Kolozsváron, Wesselényi-ucca 21. szám alatt műtermet nyitott. Portréi a művészi beállítás és finom kidolgozás révén valóságos művészeti művekké válnak. Brómolajnyomatu képein a kompozíció és technika tökéletes harmóniában olvadt össze. A város műértő közönsége bizonyára örömmel veszi az új és eredeti fotóművészet otthontát.

A magyar Kossuth-zarandokok Coolidge-nél. Newyorkból jelentik: A Kossuth-szobor teleplezésére érkezett magyar zarandokok tegnap Coolidge elnöknel kihallgatáson jelentek meg, mely után Széchenyi követ löncsön fogadta őket. A zarandokok Washingtonból Pittsburgba mennek, ahol a magyar kolónia nagy ünnepeket keretében várja őket.

Öngyilkos lett az egri villamosművek igazgatója. Egerből jelentik: Előd János a villamosművek helyettes igazgatója, tegnap fürdőkádjában Browníngával agyonlötte magát és azonnal meghalt. Öngyilkosságának okáról különböző verziók vannak forgalomban míntán Előd semmilyen irást nem hagyott hátra. A villamosműveknel megindult a házivizsgálat.

Litvinov nagy beszédét mondott a leszerelési előkészítő bizottságban. Genf-ből jelentik: A leszerelési előkészítő bizottság tegnapi ülésén Litvinov nagy beszédet tartott, követelte, hogy azonnal tüzzék napirendre a szovjet-kormánynak az elmúlt évben betervezett leszerelési javaslatát. Hangsúlyozta, hogy 13 ország 124 munkásszervezete egyhangúlag elfogadta a tervezetet. Kérte, tüzzék ki sürgősen a leszerelési konferencia időpontját. Bernsdorff helyesli a szovjet-kormány tervezetét és szintén kéri a konferencia összehívását. Ehez az állásponthoz csatlakozott a török delegáció is. Valószínű, hogy az orosz javaslatot a műszaki bizottsághoz teszik át megvizsgálás végett.

Rólh

cipésznel Szép-utca 2. szám alatt készítenek a legújabb divatu

cipő különlegességék

Hirdessen az Uj Keletben

nások is vége. kétszer olyan más színű, mégiesen fiatal öregeknek ben ládcsoport las mint Thomas nem különöset egy pszichon csolódik. Az el ják azt, amit mondaniok. ják, amit di. Így valahogy: nya konvenció öreg professor ban közben m gyűlöli mert odaadja magát ruba ment és gyermeket sze viszontlássa szezik, hogy e. Azonban ettől a férfi család legszigorubban a förtől új i. Mindez oly ősi drámában nologizálnak. hogy a dolgok sem látni, sem mint tragikus hatos dialógus valahogyan na kérdezi önm publikum is mint az amer adásánál.

Pan

A Pillangótelep Szörkesztőse panaszos levél. A Horvód telep kétszáz dőbberve állap ponti vízműve leg. nélfőtt lez

A vízvezeték felújítás a Pillangótelepen meg is kezdte nek azt, hogy a vízvezeték felújításának költségeinek a város k is inkább, mert letén a Pillangótelepen legnagyobb. Egyik másik költségre találh ugyanis nem 10-15 méter rársra akadni.

Ezelőtt két a telep lakóit híven, fizessék költségeiből része a lakóknak deket kört, de hogy milyen néhány napi több lakója k akinek csak nem áll módj azonnal a reá ben írték a vízvezeték költségeket, ez indítanak a város in tartjuk, mivel től megvonja ros egyébként arra, hogy be is egyösszegek vezeték mai tartathatjuk meg nécs telettség lekedetnek. Kolozsvár.

Csak S Bécs Jón

A kormány közlése szerint küszöbön áll a 80 millió dolláros kölcsön megkötése

A kölcsön egy részét a CFR céljaira fogják fordítani

(Bucuresti-Bukarest, március 20. Az Uj Kelet tud.) Antonescu Victor volt meghatalmazott miniszter ma Párisba utazott, hogy befejezésre juttassa a Blair bankhálózattal folyamatban levő stabilizációs kölcsöntárgyalásokat. Kormánykörök szerint az aláírás küszöbön áll és a tárgyalások már csak a Banca Nationalával létező egyezményre vonatkoznak. A köl-

cson 80 millió dollár lesz és részint a stabilizálás, részint a CFR céljaira szolgál. Ezidőtájt más kölcsöntárgyalások nem folynak a külföldi piacokon.

Oscar Kiriacescu a Banca Nationala alkormányzójától egyébként ma távirat érkezett, amelyben közli a kormánnyal, hogy a newyorki kölcsön közeli megkötése várható.

Berlin, március 20. Párisi jelentések szerint Charles Rist, a Banque de France alkormányzója Newyorkban megkezdte a román stabilizációs kölcsön megkötésére irányuló tárgyalásokat. Rist körülbelül nyolc napig szándékozik Newyorkban maradni.

A Marosvásárhelyi görögkatolikus egyház négyheti gyászt rendelt el a processzió szétverése miatt

Egy küldöttség az eltört keresztet és az átszurt zászlót a régenstanács elé vitte

(Targu-Mures-Marosvásárhely, márc. 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet tegnapi számában részletesen beszámolt arról, hogy a görögkatolikus marosvásárhelyi processziója fegyveres beavatkozást eredményezett. A marosvásárhelyi görögkatolikus körben nagy megrendülést és megdöbbenést keltett a vasárnapi incidens, amelynek során egy esperes vesztett.

A marosvásárhelyi görögkatolikusok kedd délután 4 órára egyháztanácsi gyűlést hívott egybe, amelyen Cimpianu görögkatolikus esperes elnökölt. Előadta azt a mely gyászt és fájdalmat, amely a görögkatolikusokra származott a vasárnapi súlyos események után.

idő alatt színházba, moziba és más szórakozó helyekre nem szabad járniok a híveknek, valamint nem szabad zenét hallgatniok, valamint nem szabad zenéték azt is, hogy egy háromtagú küldöttség ment fel kedd reggel Bukarestbe, hogy a régenstanács előtt feltárják a vasárnap történeteket. Egyidejűleg dokumentumképen magukkal vitték az átszurt zászlót és az eltört keresztet. A görögkatolikusok a régenstanácsot várnak elégtételt.

Vasárnap ellengyűlést rendez Bukarestben a liberális párt

Duca közölte a külföldi sajtóval, hogy nincs szó kormányváltásról. Hogyan magyarázzák a külföldi lapok a régenstanács választát

(Bucuresti-Bukarest, március 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A fővárosi sajtó csaknem valamennyi organuma azzal foglalkozik, hogy a bukaresti naggyűlések mérleget felállítsa. A nemzeti parasztpárti és független lapok az ellenzék nagy győzelmének könyvelik el a vasárnapi és hétfői eseményeket. A „Dimineata” mai számában azt írja, hogy azok, akik paratosak az alkotmány jog finom disztinkcióiban, a régenstanács nyilatkozatából könnyen megállapíthatják, hogy az döntő győzelmet jelent Maniu Gyulának.

mát szokta nyilvánítani a kormánnyal szemben. A régenstanácsnak Maniunak adott nyilatkozatában azonban szó sincs arról, mintha a régenstanács bizalmát nyilvánította volna a mai kormánnyal szemben, sőt ellenkezőleg a határozati javaslatban foglaltak részrehajlatlan megvizsgálását ígerte, csupán későbbre halasztotta a döntést.

ciálistákat. Ami a politikai helyzet illeti, a kormány a gyűlést a nemzeti parasztpárt vereségének tekinti, mert a párt azt hirdette, hogy a kormány azonnali bukása fog bekövetkezni és most az egész ország látja, hogy szó sincs ilyesmíró. A liberálisok a jövő vasárnap ugyancsak naggyűlést rendeznek a fővárosban vidéki delegátusokkal, megmutatva, hogy bármikor képesek ép ily létegetott gyűléseket rendezni.

Az ellenzéki lapok hangsúlyozzák azt, hogy a nemzeti parasztpártnak módjában volna a hatalmat a kezébe ragadnia, de a párt vezetőinek ismert alkotmányjogi és törvénytisztelő szelleme visszatartotta a tömeget ettől a lépéstől és ugyanakkor azt írják, hogy a bukaresti gyűlés volt az utolsó aktus, amely parlamentaris eszközzel kísérelte meg a kormány eltávolítását.

A ma délutáni lapok feltűnő helyen közlik azt a hírt, hogy Maniu ma délelőtt 11 órakor fogadta Greg bukaresti angol követ látogatását. Az angol diplomata majdnem három óra hosszat tartózkodott Maniu Gyulánál, a sajtót azonban nem informálták arról, mi volt a hosszú megbeszélés tárgya.

Az ellenzéki körök optimisztikus véleményével szemben a liberális pártban is teljesen bizakodó a hangulat. A mai minisztertanács után Duca belügyminiszter magához kérte a külföldi sajtó képviselőit, akiket felhatalmazott arra, közöljék lapjaikkal, hogy szó sincs kormányváltásról.

A hivatalos távirati iroda jelentése szerint kormánykörben semmiféle jelentőséget nem tulajdonítanak az ellenzék vasárnapi gyűlésének, amely jóval alatta maradt a nemzeti parasztpárt számitásainak is. Hivatalosan 15.000-re becsülik a gyűléseken résztvevők számát. Feltűnő, hogy a főváros csaknem teljesen hiányzott a tüntetéstől, kivéve a szo-

BUDAPESTI Nemzetközi Vásár

1928

április 28-tól május 7-ig

A magyar ipar felvonulása közel 200 szakmában és külön építési-, közgazdasági-, energiatudományi, mezőgazdasági- és rádiócsoporthoz.

a MAV-nál oda-vissza, a CFR-nél visszautazásnál 50%-os utazási kedvezmény.

Vízummentes határátlépés

Részletes felvétel osztás és vásárgazdálkodás kapható Budapesten a Vásáriródnál, V. Alkotmány-utca 8.

Bucuresti: M. kir. követség. — Arad, Brasov, Cernauti, Cluj, Deva; Targu-Mures; Kerc. Kezeleni és iparkamarák. — Bistrita: Laurentzi János börgyáros. — Carei-Mare: Buchta M. ksa. — Dej: Sz. jki. László fűszerkereskedő. — Dicio-sanmartin: Pekry Sándor főltbíró. — Oradea: Kereskedelmi Csarnok. — Satu-mare: Gyáriparosok és Munkaadók Szövetsége. Turda: Palágyi Sándor főszekr.

Könyvetelési és üzleti könyvek

különböző vonalzását készíti a

Cartea Românească

könyvgyár — Cluj

pontosan, jól és olcsón

nások is vége. Ez a darab nem csak azért készült olyan hosszú, mint bármelyik más szimfónia, mert tele van eseményekkel (egészen fiatal emberek lassanként megöregednek benne. Egy komplikált családcsoporthal lassan fejlődik ki, ép úgy mint Thomas Buddenbrookjában) hanem különösen azért, mert a drámahoz egy pszichoanalitikus kommentár kapcsolódik. Az előadók előbb egyszer mondják azt, amit ki tudnak és ki is szabad mondaniok, aztán pedig azt is mondják, amit dialogus közben gondolnak. Így valahogy: Egy polgári család leánya konvencionálisan udvarias, jószágos öreg professzor apjával szemben. Azonban közben maga felé azt mondja, hogy gyűlöli mert ő akadályozta meg, hogy odaadja magát kedvesének, aki a háborúba ment és meghalt. A leány ugyanis gyermeket szeretett volna, hogy benne viszontlássza szerelmét. Aztán belenyugszik, hogy egy jóra való férfi elvegye. Azonban ettől sem kap gyermeket, mert a férfi családja terhelt és a háziúrvoja a legszigorúbban megtiltja neki, hogy ettől a férfitől új ivadéknak életet adjon.

Mindez olyképpen történik, mint az ősi drámákban — hogy a szereplők monologizálnak, halkán beszélnek, úgy hogy a dolgokat csak sejtetni lehet, de sem látni, sem hallani. A tudatalattiság, mint tragikus kórus jelenik meg a túlfüggő dialógusok között. Az egész mégis valahogyan naívnul hat és az ember megkérdézi önmagától, vajjon az európai publikum is olyan hosszú ideig ülne, mint az amerikai, egy ilyen darab előadásánál.

O. H.

Panaszos levél

A Pillangótelep lakóitól elvették a vizet Szekesvárosunkhoz ma a következő panaszos levél érkezett:

A Honvéd uca végén levő Pillangótelep kétszáz családját ma délelőtt megdöbbenve állapíthatta meg, hogy a központi vízművek minden előzetes bejelentés nélkül lezárták a városnegyed vízvezetékét.

A vízvezeték az elmúlt év őszén építették a Pillangótelep lakóinak hosszas kéréseire. Az építést a város meg is kezdte, kikötve azonban feltételnek azt, hogy a városnegyed lakói járuljanak hozzá a vízvezeték bevezetéséhez költségekhez ötvenszázalékkal. A lakók a város kikötését elfogadták annál is inkább, mert talán az egész város területén a Pillangótelep lakóinak volt legnagyobb szükségük vízvezetékre. Egyik-másik telektől egy, egy és fél kilométerre található csupán kut. A telepen ugyanis nem lehet kútat fúrni, mivel 10-15 méter mélységben sem lehet forrást akadni.

Ez előtt két héttel a város felszólította a telep lakóit, hogy kötelezettségükhez híven, fizessék ki a vízvezeték építési költségeiből rájuk háruló részt. Egy része a lakóknak fizetési is, egy része haladékosan, de senki nem számított arra, hogy milyen súlyos következménye lesz néhány napi késlekedésnek. A telep legközelebbi lakója kézműves és olyan munkás, akinek csak nyáron van keresete. ezért nem áll módjában kifizetni a városnak azonnal a reáeső jelentős összegét. Többen írtak már és mégis viselniük kell a vízvezeték lezárással járó kellemetlenégeket, ezért elhatározták, hogy pert indítanak a város ellen.

A város intézkedését embertelennek tartjuk, mivel a városnegyed lakosságától megvonja az Istenadta vizet. A város egyébként más módok is találhatna arra, hogy behajtsa követelését, ha nem is egyösszegben, de részletekben. A vízvezeték mai lezárását semmielőtt sem tarthatjuk megdöbbenéssel és egy városi tanács méltóságához mérhető szociális eseménynek.

Kolozsvár, 1928 március 20.

Több pillangótelepi lakó.

Corso filmszínház

Csak egy napig láthatja Paul Wegener főnséges alakítását, a v. lágírú:

S V E N G A L I

Bécs tombol, de Josephine Baker

Jön telj. s parisi revüjét csak a Corso filmszínházban láthatja Jön

Március 21.
készülékai
ere 32 másod-
jelezték. A
1 milliméter
tartotta mű-
Március 19-én
kor volt köz-
maximális kitű-
ek 8 percnél
olasz igazságt-
entik: Rocco
tegnap ide-
ügyminiszter
a lapok ösz-
allí fascista
mivel állító-
gykiterjedésü
est fedezett
ace de la Re-
sta szervezet
zett Savorek
Dobrán. Dé-
Dobrán az
ttek el betö-
vegyasszony
reana coope-
rcsal hatolva
pénzárban
nyomozás —
ül — folyik.
Ugyszólván
jelenthetjük,
otóművész
ai után Ko-
a 21. szám
ortré a mű-
dolgozás ré-
nek anond-
pein a kont-
es harmóniá-
műértő közö-
veszi az új
honat.
zarándokok
jelentik: A
re érkezett
Coolidge
ntek meg.
lőncson fo-
Washing-
ahol a ma-
gek keretű-
ri villamos-
öl jelentik:
vek helyet-
rdőkádijában
magát és
lkosságának
vannak for-
milyen írást
amosművek-
lat.
mondott a
giban. Genf-
előkészítő
itvinov nagy
ogy azonnal
kormánnyal
it leszerelési
gy 13 ország
angulag el-
e, tüzzék ki
rencia idő-
li a szovjet-
tén kerü a
ez az állás-
delegáció is.
javaslatot a
át megvizs-

Az Uj Kelet második „Ez történt“ pályázata

Legtöbb olvasónknak még bizonyára élénk emlékezetében van az a páratlanul népszerű rovat, amely néhány évvel ezelőtt „Ez történt“ cím alatt jelent meg hónapokon keresztül az Uj Kelet hasábjain. A derű, a jókedv és finom eszrit rovata volt az „Ez történt“, üdítő oázis a napi szenzációk fárasztó sivatagában. A rovatnak az is különös népszerűséget adott, hogy azt maga a közönség írta.

Szerkesztőségünk engedve az olvasók köréből egyre sürűben megnyilatkozó óhajnak, elhatározta, hogy ismét megindítja az „Ez történt“ rovatot, mégpedig lényegesen kibővített keretek között. Alábbiakban meghirdetjük

második „Ez történt“ pályázatunkat

Az „Ez történt“ műfajt ez alkalommal három csoportra osztjuk és pályázatot hirdetünk:

1. A legjobb történelmi anekdotára,
2. a legjobb zsidó adomára,
3. a legjobb aktuális viccre.

Tájékoztatásul a következőket közöljük:

1. A történelmi anekdota lehet zsidó, vagy általános vonatkozású. Ide tartoznak a nagy emberekről, rabbikról, tudósokról, írókról, politikusokról és hadvezérekről feljegyzett mulatságos és jellemző történetek. Természetesen csak olyan anekdota jöhet számításba (és ez vonatkozik a többi pályázati pontokra is) amelyek vagy egyáltalán nem ismertek, vagy feldolgozásuk eredeti formája révén érdemlik meg a közlést. Egy-egy anekdota terjedelme nem haladhatja meg a 35-40 sort.

2. Zsidó adoma alatt nem a szokásos, triviális értelemben vett zsidó viccet értjük, amely rendszerint sérti minden önértékes zsidó ember jóízűségét. Az igazi zsidó humort akarjuk megszólaltatni ebben a rovatban és csak olyan adomákat fogadunk el, amelyek valamilyen formában jellemzők a speciális zsidó gondolkodásmódra, a zsidó néplelekre, vagy bizonyos sohasem tagadott zsidó hibákra és félszégekre. Egy-egy adoma terjedelme legfeljebb 20-25 sor lehet.

3. Az aktuális vicc valamely általános jelentőségű kül-, vagy belföldi eseményre kell, hogy vonatkozzék. E csoportban pályázni lehet olyan viccekkel is, amelyek külföldi idegen nyelvű lapokban látnak napvilágot, mely esetben természetesen a forrást is meg kell jelölni. Egy-egy vicc terjedelme 15-20 sor. lehet.

Pályadíjaink a következők:

- Első díjak:*
1. A legjobb történelmi anekdotát 5000 (ötezer) lejfel,
  2. A legjobb zsidó adomát 3000 (háromezer) lejfel,
  3. A legjobb aktuális viccet 2000 (kétezer) lejfel jutalmazzuk.

Második díjak:

Minden csoport második legjobb beküldője egy évig ingyen kapja az Uj Keletet.

Harmadik díjak:

10-10 válogatott könyv.

A pályadíjakat egy pártatlan zsűri fogja megítélni, amelyben a szerkesztőség és az olvasó közönség pártoson alapon lesz képviselve.

A pályázatokat az Uj Kelet szerkesztőjéhez „Ez történt“ jelzéssel kell címezni.

A Czur Salom társaság évi közgyűlése

(Oradea-Nagyvárad, márc. 20. Az Uj Kelet tud.) A Czur Salom szövetségi társaság, amely tudvalevőleg az erdélyi zsidóságnak palesztinai városépítő egyesülete, vasárnap délután tartotta tagok élénk részvételével melletti évi közgyűlést, amelynek határozatait a társaság célkitűzéseiben lényeges fordulópontot jelentenek. Ismeretes, hogy a Czur Salom társaság a haifai öböl partján háromezer dunam területnyi földet vásárolt a Haifa Bay Comp.-tól városi település céljaira. Időközben a Haifa Bay Comp. fizetési nehézségek közé jutott, ami súlyos aggodalmakat keltett a Czur Salom társaság tagjaiban is. A vasárnapi közgyűlésnek egyik fontos feladata volt, hogy az igazgatóság alapos információkkal szolgáljon a társaság tagjainak az ügyek állásáról. A közgyűlést Szenes Henrik, a társaság elnöke nyitotta meg, aki a megjelentek üdvözlése után javasolta, hogy a közgyűlés elnökéül Nussbaum Sámuel válasszák meg.

Az igazgatóság nevében dr. Halberg Gyula ismertette az akció állását és a Czur Salom társaság jogi helyzetét. Dr. Halberg hatásosan fejtette ki azokat az ideális szempontokat, amelyek a társaság alapításánál irányadóak voltak, s amelyeknek megvalósulása elé az évek folyamán előre nem látott akadályok tornyosultak. Épen ezeknek az akadályoknak az elhárítása képezi az igazgatóság jelenlegi nagy feladatát. Minden jel arra mutat, hogy az ügyeket sikerre fog vezetni, mert a Haifa Bay

Comp. az amerikai Warburg-Flexner csoport segítségével rövidesen szanálódni fog.

Szenes Henrik a közgyűlés tagjainak részéről elhangzott különböző kérdésekre tesz megnyugtató kijelentéseket.

Dr. Singer Jenő a földvásárlás jogi részét világította meg és kimutatta, hogy kizárólag a közismert palesztinai krízis akadályozta meg a társaság szerződését, a Haifa Bayt abban, hogy a vállalat kötelezettségeinek eleget tehessen. Minthogy azonban a Haifa Bay több oldalról is megerősített hírek szerint rövidesen szanálva lesz, nemmi ok nincsen az aggodalomra, sőt remélhető, hogy épen a mostani helyzetből kifolyólag fog lehetővé válni a társaságnak szilárdabb jogi alapokra való helyezése.

Dr. Marton Ernő a megvásárolt terület telekkönyvi viszonyairól ad felvilágosítást.

König Miksa a felügyelőbizottság nevében a társaság pénzügyi helyzetéről teszi meg jelentését.

Igen komoly és méltóságos vita után a közgyűlés elfogadta az előterjesztett számadásokat, megadta a felmentvényt és őszinte lelkesedéssel legmelegebb bizalmáról biztosította az aradi vezetőséget önzellen munkájáért. Ezután a közgyűlés orvhangúlag megválasztotta az igazgatóság tagjait: Aradról Szenes Henrik, Kálmár József, dr. Singer Jenő, Hirschfeld Márk és dr. Vaida Jakabot; Brassóváról: Dr. Halberg Gyulát, Brassóból: Dr. Adler

Izidort, Déváról: Dr. Szigó Ernőt, Káransebesről: Pető Tibort, Kolozsvárról: Dr. Marton Ernőt és Dr. Pollák Sándort, Lugosról: Dr. Deutsch Mórt, Nagyváradról: Nussbaum Sámuel, Dr. Markovits Ignác és Fährndrich Zoltánt, Szatmárról: id. Markovits Elekét, Szigetéről: Glanzmann Abrahamot, Tövisről: Salamon Benjaming, Temesvárról: Drechsler Gyula, Delmar Gyula és dr. Nobel Sándort.

A felügyelőbizottság tagjaiul: König Miksa Arad, Adler István Temesvár, Koós Leó Nagyvárad és Sebesi Izsó Brassó.

Az igazgatótanács tagjaivá: Dr. Révész Izsó Brassó, Abraham József Hát-szeg, id. Silberstein Armin és Ardos Fri

gyes Nagyvárad, Zélig Samu és Dr. Neufeld Jenő Kolozsvár, Dr. Sternberg Aladár Máramarossziget.

Szenes Henrik az újlag megválasztott igazgatóság nevében megköszönte a megnyilvánult bizalmat és egyben közölte hogy a hátralékos tartozások befizetésére figyelemmel a jelenlegi súlyos és a tagokat is érzékenyen érintő gazdasági helyzetre, ugyan haladéktalan ad, de egyben figyelemzveti a hátralékos tagokat, hogy a közeljövőben elengedhetetlen szükség fog felmerülni, miért is a tagokat erre már most figyelemzveti, nehogy egy késedelem a tagokat károsítsa. A közgyűlés telkes hangulatban fejeződött be.

„Hetvenhárom évet élt, meghalt és fellámadott“

Egy biharmegyei 73 éves asszony, akinél az orvosok a beállott halált konstatálták, felkelt ágyából és úgy fogadta temetésre jövő fiát

(Oradea-Nagyvárad, március 20. Az Uj Kelet tud.) Rendkívül érdekes és misztikus eset történt meg egy nagyváradai szobával. Kis Lajos nagyváradai szabó, akinek a Rimanozi utcában van üzlete, a napokban táviratot kapott Kövesd községből, ahol 73 éves anyja lakik. A táviratban közölték Kis Lajossal, hogy édesanyja halldoklik. Kis gyászruhába öltözve, koszorút vásárolva utazott Eledre. Az állomáson váró hozzátartozói közötték Kissel, hogy édesanyja végelgyengülésben meghalt és az orvos pár perccel megérkezése előtt konstatálta a beállott ha-

lált. Annál nagyobb volt a meglepetése, hogy amikor a halottsházhoz érkezett, belépve a szobába, édesanyja megmozdult az ágyban, rövidesen magához lért és csodálkozva vette tudomásul, hogy fia az ő temetésére érkezett. Özvegy Kis Máténé csakugyan jobban lett, rácsófolva az orovsra, aki végelgyengülésből bekevertezt halált állapított meg. Kis Máténé fiával Nagyváradra utazott, ahol addig fog maradni, amíg eloszlanak a legendák a faluban, ahol hamar hírül ment, hogy özvegy Kis Máténé élt 73 évet, meghalt és fellámadott.

Egy évi börtönre, kártérítésre és a perköltségek megtérítésére ítélte a kolozsvári törvényszék egy csalással vádolt fakereskedőt

(Cluj-Kolozsvár, március 20. Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári törvényszék harmadik szekciója ma tárgyalta Reich Jenő fakereskedő családi bűnperét.

Az ügyet ezelőtt néhány hettel a kolozsvári törvényszék letárgyalta, csupán a bizonyítási eljárás kiegészítése végett halasztották el a döntést.

Briescu ügyész röviden összefoglalta a vádat, amely szerint Reich Jenő az elmúlt évben két vagon fa szállítást vállalt a kolozsvári diákotthon számára. Erre a célra fel is vett 9000 lejt, azonban a fát nem szállította le. A Banca Marmaroschlól 35 ezer lejt vett fel, de csupán 10 ezer lejt értékű fát szállított le.

Dr. Caba védőügyvéd hangsúlyozza,

hogy védecét csupán polgári uton pereltetik, bűnügyi eljárásnak ebben az esetben egyáltalán nincs helye.

A diákotthon képviselője 14 ezer lejt kártalanítást és a perköltségek megtérítését, a Banca Marmarosch képviselője pedig 68 ezer lejt kártalanítást és a perköltségek megtérítését követeli.

A tanács rövid tanácskozás után egy évi börtönre és a perköltségek, valamint a kártérítés kifizetésére ítélte a vádlottat.

Reich Jenő megdöbbenve hallgatta végig az ítélet kihirdetését, majd kijelentve, hogy nem érzi magát bűnösnek, felebbezett az ítélet ellen. Az ügyész súlyosbíttatásért felebbezett.

Vasárnap a nemzeti parasztpárt és az avarcsánusok tartották gyűlést és a szakszervezetek vezetőit tartóztatták le

(Cluj-Kolozsvár, március 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tudvalevő, hogy vasárnap Kolozsváron is nagyszabású gyűlések zajlottak le: a nemzeti parasztpárt, az avarcsánusok, a szociáldemokraták és a görögkatolikusok tüntettek a liberális kormány ellen. A gyűléssel kapcsolatban a készenlében lévő rendőrség egyetlen letartóztatást sem fogatosított. Ezzel szemben a kolozsvári egységes szakszervezetek otthonának helyiségében a rendőrség letartóztatta Pecán Antalt, a szebeni szakszervezetek titkárát, Imre Aladárt, a bukaresti szakszervezetek titkárát, valamint Buda Joan bukaresti és Halpek Imre nagyváradit famunkásokat. Hasonlóképpen letartóztatták Müller Kálmánt, az egységes

szakszervezetek országos intézőbizottságának elnökét, Heigel János és Klein Péter temesvári munkásokat, valamint Radik Károly és Éling Lajos aradi munkásokat, kik tanuként voltak megidéve a ma, 20-án megtartott és elhalasztott hadbíróági tárgyalásra.

A letartóztatottakat még a tegnapi nap folyamán átkísérték a hadbírószákhoz. Értesülésünk szerint a hatóságok a letartóztatásokat azért fogatosították, mert az illető munkások tiltott gyűlést tartottak. Müller Kálmánt, a temesvári szakszervezeti tanács titkárát azzal is vádolják, hogy 28 ezer lejt hozott magával, továbbá cenzurázott szakszervezeti újságokat és agitációs füzeteket.

Málnási Mária forrás természetes alkalikus sós gyógyviz.

A legjobb nyálkaoldó szer! Gyomorégést azonnal megszüntet. Kúszóbetegségek: BRÁSOV (Brassó). Főierakat:

Rognár és Szántó Erd. Keresk. R. T. Cluj. Telefon: 3-32 és 72.

Arad, Cluj, Fehér

Marx...
madják az...
fogadása...
ismeretes...
mel járó...
denburgnak...
dalmi gyűlés...
tések várata...
varokat idéz...
és a szocial...
kielentték a...
ból robbant...
szocialista...
cege" címmel...
amelyekben...
kiséri a cir...
arra, hogy...
el a címet...
párti körökh...
idézett elő...
Germania a...
hajsziának...
minősíteni...
berlini szoci...
elfogadott...
latban herce...
folja ezt az...
nyást tesz a...
trumpártiak...
súlyos politi...
kását várják.

Jó üz...
tudósítónk...
március 13-...
nos vulkáni...
pen akkor...
ai foglalkoz...
mis 10 koro...
még nem tel...
nyat és 41 d...
koronát talá...
gyártáshoz...
káltak. Kor...
lványai cí...
tűsben, aki...
értékesítette...
és átkísérték...
tönbe.

Cadis...
egyik ügyéb...
ri törvénysz...
betörő, ak...
kolozsvári...
tető tanács...
évi egyszer...
havi börtön...
lőnböző bet...
volt ellene...
berében bet...
Széchenyi-t...
től 10 liter...
gadta a vád...
tudott bizom...
lentartására...
a vád és a

BA

ig Samu és Dr. ...
Dr. Sternberg
... megválasz
... megköszönt
... almat és egyben
... lékos tartozások
... mel a jelenlegi su
... érzékenyen érintő
... ugyan haladékok
... nezeteti a hátralé
... közeljövőben el
... fog felmerülni
... re már most fr
... egy késelelem a
... közgyűlés felkes
... be.

Támadott!

beállott halált
jövő fiát
... a meglepetése,
... házhoz érkezett,
... sanyja megmoz
... sen magához léri
... omásul, hogy fia
... t. Özvegy Kis
... an lett, rácsfolva
... engülésből bekö
... meg. Kis M
... utazott, ahol
... eloszlanak a le
... hamar hírül
... Mátné élt 73
... adott.

Sre és re itelt y csa döt

gári uton peret
ebben az eset
... je 14 ezer lej
... ségek megtéríté
... h képviselője
... nitást és a per
... retelt.
... zás után egy
... ségek, valamint
... lte a vádlottat,
... neve hallgatta
... et, majd kije
... agat bűnösnek,
... Az ügyész su

averes- rvezetek

intézőbizott
... ános és Klein
... kat, valamint
... os aradi mun
... tak megidéve
... és elhalasztott

óggyviz.
et. Kut-

32 és 72.

Ruhák
legújatosabban készáltak

Áron Davidnál
Cluj, Calea R.
Ferdinand

32.

— Marx német kancellárt élesen támadják az afgán királyi kinttétes elfogadása miatt. Berlinből jelentik: Mint ismeretes az afgán király hercegi cím-mel járó rendjelet adományozott Hindenburgnak, Marxnak és Loebé birodalmi gyűlési elnöknek. Ezek a kinttétesek váratlanul súlyos belpolitikai zavaroakat idéztek elő és a centrumpart és a szocialdemokraták között erősen kiéleztek a helyzetet. A konfliktus abból robbant ki, hogy a Vorwärts című szocialista lap „Marx, Afganisztán hercege” címmel oldalas cikkeket közöl, amelyekben gúnyos megjegyzésekkel kíséri a címadóományozást s rámutat arra, hogy Loebé elnök nem fogadta el a címet. A Vorwärts cikke centrumpartii körökben óriási felháborodást idézett elő és a párt hivatalos lapja, a Germania a Vorwärts cikkeit személyi hájszónak és kutmérgezésnek akarja minősíteni. A cikk felemlíti, hogy Boeck berlini szocialista polgármester szintén előadott egy kinttétesével kapcsolatlan hercegi rangot. Boeck élesen cáfolja ezt az állítást és éles szemrehányást tesz a valótlán állításért a centrumpartiaknak. Az ügyből kifolyólag súlyos politikai következmények heálását várják.

— Jó üzlet a pénzhamisítás. Dévai tudósítónk jelenti: A vulkáni rendőrség március 13-án letartóztatta Korodi János vulkáni lakost a saját lakásán éppen akkor, amikor hamispénzgyártással foglalkozott. Egy régi, magyar hamis 10 koronás aranyat, 233 darab még nem teljesen kész 10 koronás aranyat és 41 darab hamis magyar ezüstkoronát találtak nála. A padláson a gyártáshoz szükséges szerszámokat találtak. Korody egy Danut Ioan nevű lyváznyai cigányval volt összeköttetésben, aki számára a hamis pénzeket értékesítette. Mindkettőt letartóztatták és átkísérték a dévai törvényszék börtönbe.

— Cadis Jánost a hírhedt betörőt egyik ügyében felmentette a kolozsvári törvényszék. Cadis Joan, a hírhedt betörő, akit már négyszer itelt el a kolozsvári törvényszék ma újra büntető tanács elé került. Fizikailag háromévi egyszer kétévi, majd hét és háromévi börtönre itélte a törvényszék különböző betörésekért. Ezúttal a vád az volt ellene, hogy a zelműt év novemberében betört Nagyfaludi Ferdinánd Széchenyi-téri kosermárosához, akitől 10 liter szeszt lopott el. Cadis tanadta a vádat és mivel az ügyész nem tudott bizonyítékokat szolgáltatni a vád fenntartására, a törvényszék felmentette a vád és annak következményei alól.

— Orvosi hír. Dr. Weisz Béláné, dr. Rapaport Hella fogorvosi rendeléseit elkezdette. Rendel. d. e. 10—12 és d. u. 3—5-ig. Uránia-palota II. emelet.

— Aki tizenöt éve nem beszélt senkivel. Marburgból jelentik Glase községben elterjedt a hír, hogy Rajner Ferenc dúsgazdag magánzó meghalt. Egy vizsgálóbizottság kiszállott a helyszínre és megállapította, hogy a földbirtokos, akinek holt hírét költötték, életben van. A földbirtokos szakácsnője elmondta, hogy gazdája külön ember, aki tizenöt évvel ezelőtt elhárította, hogy szerelmi bánata miatt senkivel sem beszéljék. Szerelmi bánatának az volt az oka, hogy ideálját nem adták hozzá feleségül. A bizottság javaslatot tett arra, hogy vizsgálják meg a földbirtokos elmeállapotát.

— Egy angol repülőkapitány sikeres kísérletei a repülőgépbiztonsági szerkezetével. Londonból jelentik: De Havilland repülőgéptervező és repülőszázados tegnap kis gépével próbarepülést végzett, amelynek önműködő szárnyfelülete és külön alváza van. A kapitány repülése közben szándékosan minden elgondolható hibát elkövetett, hogy ezáltal biztonsági berendezését kipróbálja. Legveszélyesebb kísérlete az volt, amikor gépét lezuhantatta, amikor is az alváz és a szárnyfelület ketté tört, a feszítő drótok pedig meggörbültek. Ezzel a repülőmanővernél, amely minden más gépre nézve katasztrófát jelentett volna, kiderült, hogy a szerkezet bevált, mert a kapitány teljesen sértetlen maradt.

— A szilágysomlyói leánygyűlet purimestéje. Jól sikerült purimestét rendezte március 11-én a szilágysomlyói leánygyűlet, amelynek élén az agilis Herschli Margitka áll. Az estélyt az elnöknő prólogja vezette be, majd Gyémánt Margit hegedűkíséréte mellett Krell Sándor művészi interpretálásban műdalokat énekelt. Ungár Ilus tehetségére valló szavai után Keller Böske és Kiss Lilly óriási sikerrel járta el egy táncoktetést. Kiss Lilly egész ként mint jeles előadó is bemutatkozott ezen az estélyen. Kozma Andor két szép költeményének előadásával. A műsor legutolsó és legsikerültebb pontja Békeffy István V-uc című vigjátékanak előadása volt, amelynek szerepeiben Krell Ernő, Keller Böske, Henschli Ella, Fried Teri, Frankovits Teri, Herschli Iboly, Kiss Lilly, és Ungár Ili a műkedvelői nivót messze túlhaladó készséggel szerepeltek. Az egyes számokat szellemesen konferálta Herschli Sándor.

— Egő kocsi a gyorsvonaton. Dévartól jelentik: A Budapest—Bukarest gyorsvonat egyik kocsijából március 18-án, vasárnap este, amikor a vonat az alkenyéri állomásra futott be, nagy fiúst szállott ki. A szolgálatot tevő kaulauz utána nézett, hogy honnan származik a fiú és meglepetve látta, hogy a kocsi külső oldala egész magasságában és mintegy méternyi szélességben megvan szencsedve. A tüzet előltották s néhány percnyi késéssel a vonat tovább folytathatta útját. Kevesebb figyelemmel a kocsi nyílt pályán borult volna lángokba.

MEGÉRKEZTEKI
SZABÓ JENŐ
divatáruházába - CLUJ

A legújabb női tavaszi divat kabátszövetek.
Ruha casha, sima és minás . . . Lei 390.—
Férfi tavaszi öltöny és felöltő szövetek dus
választékban.

Kérem kirakataim megtekintését!
TELEFON 4-79. TELEFON 4-79.

— Dr. Hamburg József előadása a marosvásárhelyi Ezrában. Az elmúlt vasárnap dr. Hamburg József a Brit Házban Ezra elnöke megalogatta az Ezraszervezet egyik legerősebb vidéki csoportját, a marosvásárhelyi Ezra Hapocelt, hogy ott Achad Haamról, a cionizmus nagy filozófusáról felőadást tartson. Az előadó, aki Achad Haamnak egyik legjobb erdélyi ismerője, különösen az achadahami gondolkodás aktuális voltára mutatott reá Ismertette minden részleteiben ezt a filozófiát összehasonlítva az Nietzsché filozófiájával, akinek ideálja az Übermensch, az individuálizmust végletekig vivő, kiméletet nem ismerő „szőke bestia” a modern reakció és sovinita nacionalizmus filozófiái őse lett. Szembe helyezte ezzel Achad Haamot aki szintén egy magasabb rendű embert állít a fejkücs végpontjába, aki azonban a szélsőségesen individualis Übermensch helyett a prófétai értelemben tökéletes emberi közösségben, az Übervolkban valóst meg. Az előadashoz fűződő vita és megbeszélés annak bizonyosága volt, hogy a vásárhelyi Ezra, amely a praktikus cionista munka terén is vezet a helybeli mozgalomban, szervezetsége és kulturális nevelőmunkája révén is példás csoportja az erdélyi ifjúsági mozgalomnak. A kereskedő-alkalmazot taból és ifju iparosokból rekrutálódó egyesület 44 tagja kivétel nélkül aktív részt vesz az egyesület munkájában. Saját zene- és énekkara van, amelyek közreműködésével sikerült chanukka és purimestéket rendeztek a KKL iavára. A purimakkót Marosvásárhelyen egyedül az Ezra vezette le. Hetenként kétszer teljes számban összejönnek rendszeres történelmi és cionista előadásokra. Meleg érdeklődéssel és állandó aktív, erkölcsi támogatással kísérik az egyesület működését dr. Löwy Ferenc, a marosvásárhelyi hitközség tuds főrahija. A kulturális és nevelőmunka terén az egyesület elnökeinek, Radó Ferenc tanárnak köszönhető az eredmények, a szervező munka irányítása pedig az agilis és lelkes Károly Zoltán ügyvezető alelnök kezében van, akinek Elek Zoltán titkár, Berkovits Albert KKL-biztos és Pollák Zoltán a legértékesebb munkatársai. A 11 tagból álló női tagozatot Hirsch Erzsé vezet.

— Husvét után ül össze a szentgotthárdi ügy kivizsgálásával megbízott zottság. Párisból jelentik: Az Echo de Paris jelentése szerint az a hármas bizottság, mely a szentgotthárdi incidens megvizsgálására kapott a népszövetségi tanácstól megbízást, husvét után ül össze először Párisban.

* Orvosi Kozmetikai Intézet. Prof. dr. Veress Ferenc Kozmetikai Intézete Kolozsvárt, Str. N. Jorga (Jókai) 5. sz. alatt megnyílt. Rendelés bór- és nemibetegeknek mint eddig, kozmetikai rendelés 4—5-ig.

— Heves földregés Horvátországban. Belgrádból jelentik: Az éjszaka io lyamán Horvátországban és Szlavóniában heves földregés volt. A jelentések szerint a földregés eddig nagyobb kárt nem okozott.

— Dr. Schwimerné D. Margit hangversenye. Dr. Schwimerné D. Margit énekesnőnek március 22-ikére hirdett hargversenye technikai akadályok miatt elhalasztódott. A kiváló énekesnő koncertjét a római katolikus gimnázium dísztermében március harmincegyedikén fogja megtartani.

— Öt ezer kilométeres futóverseny Amerikában. Newyorkból jelentik: Egy ismert soprtvállalkozó, név szerint Charles Pyle transzkontinentális futóversenyt rendezett, mely Los Angelostól Newyorkig terjed és ötezer kilométer hosszú utat kilenc hét alati bonvolitják le. A verseny február 12-én kezdődött s a győztesnek május 6-án kell befutni Newyorkba. Az első díj nyertese 25 ezer dollárt kap. A versenyben eddig ezren vettek részt, illető leg az elindulásnál résztvevő ezer közül még kétszázhetvenötön futnak. A versenyben jelenleg Colen Maire, a finn csodafutó vezet.

* Pályázat. A nagyváradi izraelita hitközség pályázatot hirdet az énekkar kiegészítéséhez szükséges 30 év körüli basszista-énekes állásra, aki az énekkarvezetőt is helyettesíti és jó zeneértő. Előnyben részesül, aki jó előmadkozó, Sochet-ubodek és balkore. Az állás azonnal elfoglalhato, utiköltséget csak a meghívott igényelhet. Pályázatokat a hitközségnek Princul Carol II. számú irodájába kell benyújtani.

Tavaszi-Márciusi

BAK DREHER sörök DACIA

Sznt. György

A Matild-viz minden fűszer- és csemegeüzletben is kapható

Közgazdaság

A kormány elrendelte az uzoratorvény módosítását

Megszorítják a hatóságok ármaximálási jogát. A kereskedelmi képviselők a törvény eltörlesztését követelik

(Bucuresti-Bukarest, március 20. Az Uj Kelet tud.) Az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium hosszú évek érthetetlen és súlyos hatású intranszigenencia után elhatározta a spekulatörvény módosítását. Beavatott körökből eredő hírek szerint csak a jelenlegi uzoratorvénynek a kibővítéséről van szó egy olyan szakasz szál, amely megtiltja, hogy a hatóságok maximális árakat állapítsanak meg olyan cikkekre, amelyek nem elsőrendű közfogyasztási áruk. Megmarad tehát a kenyér, a hús, tej, tojás, a cukor maximális ára, azonkívül továbbra is maximálni fogják a szállodai, éttermi, vendéglői és bodegai árakat, valamint a fűdőhelyek és a magánfuvarozási vállalatok árait.

A készülő törvénymódosításon most dolgozik a minisztérium kereskedelmi vezérigazgatósága, amely utasítást kapott arra is, hogy vegye figyelembe mindazokat a memorandumokat, amelyeket a

kereskedelmi kamarák és érdekképviseletük terjesztettek fel ebben a kérdésben. A munkálatok gyorsítása és pártatlansága érdekében a minisztérium külön bizottságot készült kinevezni, amelyben a kereskedelmi és iparkamarák szövetségének és az UGIR-nak képviselői, azonkívül jogászok és parlamenti képviselők, mint a fogyasztók reprezentánsai is helyet fognak kapni. Ez a bizottság párhuzamosan fog dolgozni a kereskedelmi vezérigazgatósággal a spekulatörvény megfelelő módosításán.

A készülő törvényrevízióval kapcsolatban a kereskedelmi érdekképviselet körében újabb mozgalom készül, amelynek az a célja, hogy a kormány ne módosítsa, hanem törölje el az uzoratorvényt, amely antiekonómikus, igazságtalan, jogfosztó, szélsőségesen szigorú és antiszociális, tehát már régen megérett arra, hogy töröljék a törvénytárból.

Bérelt helyiségben rendezik meg az első kolozsvári állandó mintavásárt

A sétatéri leánygimnázium mellett döntött a kereskedelmi kamara

(Cluj-Kolozsvár, március 20. Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara által tervbevétt állandó mintavásár előkészületi munkálatai a szombat esti választmányi ülés határozatai alapján megkezdődtek. A mintavásár előkészítésére megválasztott bizottság, amelyben egy a kereskedelem, más a kis- és nagyipar képviselői helyet foglalnak, az idő előrehaladoóságára való tekintettel úgy határozott, hogy ebben az évben még nem saját telepen rendezik meg az első mintavásárt, mert a terület körül felmerült nézetkülönbségek elhárítása miatt annak előkészítésére már nincs idő. Az első állandó kolozsvári mintavásárt mint ahogy az eddigi mintavásárokkal történt bérelt épületben fogják megrendezni.

Az eddigi mintavásárok tudvaleg a régi református kollégium helyiségeiben és udvarán zajlottak le. Ez a hely azonban, amely lokális jellegű kiállítások céljára sem bizonyult ideálisnak, még kevésbé felelt meg egy nagyméretű reprezentatív mintavásár helyeül. Eppen ezért a kamara mintavásári bizottsága úgy határozott, hogy az első állandó

mintavásár céljaira kibéri a volt Schütz János utcában levő „Mária királynő” leánygimnázium tágas termait és hatalmas udvarát. A nagy épülettömb már abból a szempontból is igen alkalmas a mintavásár megrendezésére, mert a leánygimnázium Kolozsvár egyik legszébb és központi fekvésű helyén, a sétatéren van, ami magában is alkalmas arra, hogy a látogatókat odavonzza a vásárra.

Az ideai, augusztusra tervezett első állandó mintavásár megrendezésének előmunkálataival párhuzamosan folyik a munka a mintavásár állandó területének előkészítésére is. Egyelőre a kamara várja a közlekedésügyi minisztérium választat arra a feliratra, amelyben 75 százalékos vasúti kedvezményt kért a mintavásár látogatóinak, valamint 50 százalékos fuvardíjcsökkentést a mintavásáron kiállításra kerülő áruk szállítására, amit a minisztérium minden valószínűség szerint meg is fog adni. Ami a mintavásár állandó elhelyezésére szolgáló területet illeti, ebben a kérdésben még nem történt döntés és a kamara többek között arra is fel akarja használni az

ideiglenes megoldás folytán rendelkezésére álló időt, hogy a várossal megegyezésre jusson ebben az ügyben.

Tíz százalékkal alacsonyabbak az idei cukorrépa-árak. Hetekig tartó tárgyalások után a kormány által delegált vegyesbizottság megállapította az 1927-ben termelt cukorrépa beváltási árát. Az előző évi árakhoz képest az új árak tíz százalékkal alacsonyabbak, ami azzal magyarázható, hogy ebben a cikkben meglehetősen nagy túltermelés volt és a szintén túlprodukciónal küzdő cukorgyárak csak úgy voltak hajlandók az egész répatermést átvenni, ha a termelők elfogadják a 114.50 lejes mázsánkénti árat. Az 1928. évi termésű répa átvételi árát még nem állapították meg. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a pénzügyminisztérium ismét engedélyezte a melásznak takarmányozási célokra való kiszolgáltatását.

Iparpártolási kedvezmény. A március 18-án megjelent 63. számú Monitorul Oficial által közölt minisztertanácsi határozat szerint a lugosi Fratii Amigo & Co. cég megkapta az iparfejlesztési törvényben biztosított kedvezményeket az általa létesítendő speciális fapapírgyár részére.

Meghívó. Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság. Cluj 1928 március 31-én, 17 órakor saját székházában, Piata Unirii (v. Mátya király-tér) 32. tartja 33. évi rendes közgyűlést, amelyre a t. részvényeseket meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság jelentése az 1927. üzletévről. 2. A felügyelőbizottság jelentése. 3. Az 1927. évi mérleg- és nyereség-vesztés-számla jóváhagyása, határozathozatal a nyereség felosztása tárgyában. 4. Határozat a felmentvény tárgyában. 5. Igazgatósági tagok választása. 6. A felügyelőbizottság választása és tiszteltudójának megállapítása. Azok a részvényesek, akik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, legkésőbb 1928 március 27-ig tegyék le részvényeiket a bank főpénztáránál, vagy valamelyik fiókjánál, vagy a Banca Chirisoveloni S. A. R. bucaresti penziáránál, átvételi elismervény ellenében. Cluj, 1928 március hó. Az Igazgatóság.

A bukaresti tőzsdén tovább emelkednek az ipari és bankpapirok. A múlt héten megindult hozmozgalom ezen a héten is folytatódik. Az iparvállalatok és még inkább a bankok részvényei a mai napon újabb árfolyamemelkedést értek el. Így például a Marmorosch Blank papírjaiban, bár a hétfői hivatalos jegyzés 4170 lej volt, 1235 lejjel is volt kereslet. A többi értékek közül a Banca Nationala 8300-8400, Romaneasca 1010-1020, Creditul Industrial 995-1010, a Nationala Biztosító 1300-1400, Buhusi posztó 510-520, Resica 725-745, Cerealistilor 500-510, Romcomit 800-850, Albina 1000-1025, Generala Biztosító 2700-2900, Ag-

ricola Biztosító 1200-1300, Steaua Petroleum 1560-1570, Carpalina 950-970 lejes árfolyamot értek el. A fixkamatozású papírokban tartózkodó a hangulat, ugyancsak nyugodt az érdeklődés a petroleumpapírok iránt. A tőzsdei forgalom élénkülését a küszöbönálló gazdasági helyzetváltozással magyarázzák.

Utazó urak! Hotel Park
(vis a vis gara Satu-Mare)
Restaurant Katz חצר ארטה קאץ
házi koszt, gyors és figyelmes ki szolgálás. Garantiált féregmentes szobák kaphatók

בעק הברה חלמד תודה קדי אראד יצו
Wir suchen für gleich nach בעק הברה חלמד תודה קדי אראד יצו
einen tüchtigen בעק הברה חלמד תודה קדי אראד יצו von Fach, der die Fähigkeiten besitzt בעק הברה חלמד תודה קדי אראד יצו perfekt zu unterrichten. Wirkungskreis hauptsächlich בעק הברה חלמד תודה קדי אראד יצו als auch בעק הברה חלמד תודה קדי אראד יצו Bergelegenheit als auch בעק הברה חלמד תודה קדי אראד יצו fungieren könnte, בעק הברה חלמד תודה קדי אראד יצו. Gehalt laut übereinkommen. Offerte בעק הברה חלמד תודה קדי אראד יצו Angabe des Familienstandes: Alter und Zeugnisse über die bisherigen Tätigkeiten, sind an folgende Adresse zu richten:
Joachim Schreiber, O.-Rabbiner der aut. orth. Iizr. Gemeinde, Arad

Téli fűtésre
1600 kgr. vágott bükkfa-göcsöt leért házhoz szállít
750
F I S C H E R
Str. Enescu (v. Gyufagyár-u.) 15

A regény mesterének újabb kötetei

- Kapható az Uj Kelet könyvosztályában
Kellermann: A Schellenberg testvérek 136
Rudyard Kipling: Naulahka 146
— A fény kialudt 146
Kessel: A véres pusztá 112
Stefan Zweig: Első élmény 122
Berend Miklósné: Szuktetű talaj I-II. 476

Szine-java könyvek legújabb kötetei (250-300 oldal)

- W. Maugham: A magus 55
E. M. Hull: A sejk 55
Dominik: Az égő piramis 55
Froudaie: A fejedelmi autó 55
Dekobra: Leányszöktetés 55
A. Bennett: Lprd Raingo 55
Duse: Dr. Smirni naplója 55
Rosnz: Gyönyörű Páris 55

Nova regénytár

- Werner: Kuzdelem a boldogságért 64
— Dacos szerelem 64
Lehne: A grófnő szerelme 61
— Ké vagyok 64
Aelersfeld-Balstrem: Régi történetek 64
Braun: A hármas hurok 64
C. Braun: Gyémántbűnök 61
Rosenhayn: A titokzatos fénykép 64

Butorbevásárlók figyelmébe!
Butorszükségleteinek beszerzése előtte tekintse meg
FISCHER ALBERT
butoráruházat
Cluj, Cal. Reg. Ferd. 61

TŐZSDE

A piac /nyhán indult, délután kissé tartózkodó lett

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3100-10	—	—	4-925	2108	11025	1369	64985	1926
Newyork	16050 161	51920	51912	2540 0	1606	5720	71060	3375	—
London	785-787	253380	2534	12402	7.55	279.50	3469	16470	—
Paris	634-636	20432	20 3	—	34	225250	2797	13287	4812
Milano	150-835	274325	2 4150	13410	85	302370	3 5250	17835	3935
Prága	477-478	1529	1599	—	4 7	16950	210 87	—	52812
Budapest	2820-2 26	1080	90 0	—	2820	—	—	—	26650
Bélgárd	—	91325	91375	—	—	124 8	—	58 75	—
Bukarest	—	322 0	323	1570	284	1 0650	125012	593750	176
Varó	—	582	825	—	—	355	441	29250	1250
Bécs	2235-22 0	1315	73 5	—	18 0	6420	7970	37 50	—
Berlin	38 0-368	12 18	12 17	—	2263	80 25	—	4 495	—
					38 0	13690	16999	80712	—

Száz lejes árfolyama Zürich (uro) 321, Paris 1570 Budapest 355 Bécs 44100 Prága 20925

Szerda, 1928
Arban, új minőségbe
„IDEA”
Szerda, 1928
Szinház
Magyar
Szerda: Nóra.
Henrik szülőjén. U.
reposztással.
C.) Szám:
Csütörtök delu.
let jótékon.
Csütörtök este
kolban.
Lászlóval).
Szám: 280
Péntek: Csókos
nak, a bu.
szubretpr.
tékával. Kö.
dorral. Há.
neiben. Sz.
Szombat delu.
(Ifjúsági el.
árakkal. B.
poti Lajos
Szombat este
(Operette-r.
Kolbay, M.
letszünetbe
Vasárnap 2%
felvonások
Szám: 28
Vasárnap 5%
operett-új.
László, Há.
Hétfőn: Aran.
ság 9-edst

Arban, ujdonsagokban, minőségben utolérhetetlen
"IDEAL" nőlelcsészalon
 C. Reg. Ferd. 3.
 lelt és nőlelcsészalonok, száma atvarráások
 48 óra alatt a legujabb divat szerint,
 szerinti gyári árban készülnek. — Inyen
 „Amitté bélyegek”

Színház - Művészet

Magyar Színház műsora
 Szerda: Nóra. (Ünnepi előadás Ibsen Henrik születésének századik évfordulóján. Új betanulással és új szereposztással. Napi bérlet 34. szám. C) Szám: 278.
 Csütörtök délután 5 1/2-kor: A Filler-Egy-let jótékonytalu előadása. Szám: 279
 Csütörtök este 8 1/2-kor: Orpheus a pokolban. (Kolbayval. Mendével. Lászlóval). Napi bérlet 35. szám A. Szám: 280.
 Péntek: Csókos asszony. (Somogyi Nusinak, a budapesti Király Színház szubrettprimadonnájának vendégjátékával. Kolbay Ildikóval, László Annával, Iház Aladárral. Bérletszám: 281.
 Szombat délután 3 1/2-kor: Akácfavirág. (Ifjúsági előadás nagyon olesó helyarákkal. Bevezető előadást tart: Csopot Lajos tanár.) Szám: 282.
 Szombat este 8 1/2-kor: Mersz-e Mary? (Operette-revü ujdonság 20-adszor. Kolbay, Mende, László, Iház. Bérletszám: 283.
 Vasárnap 2 1/2-kor: Krétakör. (Kinai, 5 felvonásos játék. Olesó helyarákkal. Szám: 284.
 Vasárnap 5 1/2-kor: Nászéjszaka. (Párisi operette-ujdonság. Kolbay, Mende, László, Iház.) Szám: 285.
 Hétfő: Aranyhattyú. (Operette-ujdonság 9-edszer. Somogyi Nusinak, a bu-

dapesti Király színház szubrett-primadonnájának vendégjátékával. Bérletszám: 287.)

Corso filmszínház heti műsora

Szerdán délután 3 órakor: Kulturfilm.
 5, 7 és 9 órakor: Svengali
 Szerda d. u. 5, 7, 9 órakor: Svengali Paul Wegenerrel.
 Csütörtök d. u. 5, 7, 9 órakor: Sikoly az éjben. A legujabb megjelenésű Rin-tin-tin.
 Péntek d. u. 5, 7, 9 órakor: Josefina Baker, a párisi Revü revüje. Csak 16 éven felülieknek.
 Vasárnap d. u. 3, 5, 7, 9 órakor: Josefina Baker.

A színházi iroda közleményei

Ma este van az Ibsen-ünnep. Nagy lelkesedéssel készült hetek óta a kolozsvári Magyar Színház a ma esti Ibsen-ünnepre. Az északi óriás születésének századik évfordulóját ma az egész művelt világ ünnepli. Ma az egész világ az Ibsen dicsőségét hirdeti. A kolozsvári Magyar Színház is bekapcsolódik ebbe a világünneplésbe s ma este Ibsen leghíresebb darabját a Nóra-t fogják előadni igen gondos előkészületek után. A mai ünnepi előadásra bizonyára színiült meg fog telni a színház nézőtere, mert bizonyos, hogy Kolozsvár műértő és irodalom szerető közönsége is ki akarja venni részét Ibsen ünnepléséből.
 Somogyi Nusinak vendégjátéka. A budapesti Király színház legnépszerűbb primadonnája, Somogyi Nusinak, aki nem csak Budapest, de Bécs közönségét is meghódította eredeti művészetével, ennek a hetnek két estéjén vendége lesz a Magyar Színháznak. Pénteken este Csókos asszonyban és vasárnap este a Legkisebbik Horváth lányban fog fellépni a kitünő Somogyi Nusinak. Olyan óriási az

érdeklődés a két vendégelőadás iránt, hogy jegyekről jó előre gondoskodni.

Orpheus a pokolban. Csütörtökön este színiült meg fog telni a Magyar Színház nézőtere: Offenbach híres művét az Orpheus a pokolban című operett fogják reprimaként előadni. Az Orpheusnak nem kell külön ajánló reklám, valahányszor ezt hirdeti a színlap, tudul a közönség a színházba, hogy az operette-írás klasszikus, csodás alkotását élvezhesse.

Mersz-e Mary? — 20-adszor. Első jubileumához ér a Mersz-e Mary című angol revü operette: szombaton este 20-adszor fogják előadni. Az előadást bérletszámokban tartják meg, ami annyit jelent, hogy az összes páholpok és zsölveszek is a nem bérlő közönség rendelkezésére állanak.

A tavaszi divat legszebb anyagai megérkeztek.

Köpeny és compleekra:
 Kasha, Tweed, Homespun, Trench-Coats.
Ruhákra és composékra:
 Kashinette, Charmola, Pepita, Lemée-Kasha.
Selymekben:
 Crep-Satén, Crep de Chine, Crep Georget.
 Minden anyagban az összes divatszín.
GRÜN WALD ÉS STEINER
 női divatkülönlegességek áruháza
 Cluj, Piata Unirii 12. Tel. 961.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékeve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Jutányosan
 eladó 250 hl. saját termelésű, **CSERES** fajbor. Heller Izrael, Oradea, Piata Unirii 5 279

Zongoraórákat ad végzett akadémista esetleg gyakorlóistával is. Cím a kiadóban.

Cukor-zacsokot és kalap-zacsokot
 a legolcsóbbban és legsebb kivite be készít
Nadler
 Cluj, Calea Dorob. 16.

Bivalytej
 prima minőségű, garantált kóser, házhoz szállítva is kapható Schwartz Ignácénaival, Cal. Decebal 36.

Egy szobás esetleges 2 szobás külföldi bejárati, fűdőszobával ellátott, elegáns garzon lakást keresek. Ajánlatokat „Ar nem számít” jellegűre a kiadóba kérek.

Egy külföldi bejárati butorozott szoba teljes elhárással kiadó. Cím a kiadóban.

Hajhullás
 és hajkorpa ellen legjobb szer az „Egger-Petrol”
 Kamato minden gyógyszerárban és droguerárban

Varró- és tanulóleányokat felvesz Székely Szalon. Str. Izabella 7

Hölgyeim!

A legujabb modell kalapok megérkeztek és 200 lej-től feljebb kaphatók
HECHT kalapüzemmel, Cluj, C. Reg. Ferd. 30.
 Cluj, Universitáti 3 Dej, Kovács Samu-u. 1 Nő- és férfikalap festés és formálás a legjutányosabbban és szak szerűen.

Fiuk **Lányok**

Jól akarjátok a zsebpénzt elhelyezni

DICKENS

könyveiből vásároljátok!

A legnagyobb angol regényíró, az angolok Jókaiját av új generációnak ismernie kell. A most kiadott olcsó kiadást Ambrus Zoltán és Voinovich Géza szerkesztik

ennél olcsóbb kiadvány nincs!

5940 oldal — 15 kötet, Egész angol vászon, aranyozott diszkötés. Megjelennek: Twist Olivér (1 kötet), Kis Dorrit (3), Dombey és Fia (3), Pickwick Club (2), Gopperfield David (3), Nehéz Idők — Karácsonyi Enek (1), Odon ritkaságok boltja (2 kötet). Minden hónapban egy kötet jelenik meg. Az első kötet **Twist Olivért** e hónapban már számtalan előfizetőnek küldtük szét. — **Egy-egy kötet ára 92 lej**

Tek. Uj Kelet kiadóhivatalnak — Cluj

Ezennel megrendelem a Dickens Twist Olivér című kötetét 92-lei vételárért. Tudomásul veszem, hogy a szállítási költség (postán, ajánlva) 15-lei, az utánvételi illeték és díj 8 leit tesz ki s így egy kötet a pénz dízettes beküldése mellett franco 107-leibe, utánvétellel pedig 115-leibe kerül. Egyben megrendelem az ezután megjelenő 14 kötetet is. A kötet árát és szállítási költségét 107-leit egyidejűleg postautalványon küldöm. A kötet árát és a fent részletezett költségeket 115-leit kérem utánvétellel megrendelhető (A nem kívánt módozat törlendő). — Az egész sorozat egyszerre is megrendelhető, mely esetben a kötetek havonta minden külön értesítés nélkül expediatának, Olivasható aláírás . . . . . Foglalkozás . . . . . Pontos cím . . . . .

A szállítást a Novitas könyvterjesztő vállalat, Cluj, eszkölzi

928 március 27.
 1300, Steaua Pék-
 na 950-970 leje
 fixkamatozásu pa-
 hangulat, ug-
 eklődés a petro-
 lözsei forgalom
 önálló gazdaságt
 varázzák.

Hotel Park
 Satu-Mare)
 Kioszt, gyors és
 Garantiált férő-
 a phatók

nach der aut. orth.
 Arad

ésre
 kka - göcsöt
 lejért ház-
 hoz szállít

ER
 gyár-u.) 15

**meste-
 jabb
 el**
 nyosztályában

berg

136
 146
 146
 122
 122
 478

vek legujabb
 oldal)

55
 55
 55
 55
 55
 55
 55

nyftár
 oldog-
 64
 64
 64
 64
 Régi
 64
 64
 61
 fénykép 64

velmébel
 beszerzése
 tse meg
BERT
 erd. 61

ESZTERKA REGINA

Irta Karl Emil Franzos

— Igazad van — mondtam — az első szerelem zavaros, az első szerelem nem ismeri az okoskodást, ami csodás az egyszerű, ami egyszerű az csodás az első szerelem számára.

Aron nevetett. — Egy beszélsz, mintha egy cikket olvasnál valami szentimentális almanachból. Azután folytatta:

— Egy napon egyedül voltam fent az onládék között. Türelmetlenül írtam a régi kövek között, Rachel nem jött. Türelmetlenségemen éreztem, mennyire megszerettem a leányt. Nem jött sem a másik, sem a harmadik nap. Egy hétig jártam fel és már kétségbe voltam esve, amikor egy reggel mégis a szokott helyen meglettam. Örömmel léptem hozzá, megfogtam a kezét. „Hála istennek, mégis csak eljöttél!” mondtam örömmel. Látod kisleány, mennyi szomorúságot szereztél nekem! A leány sápadt volt, szemét gyöngyösös. — Nem jöhettem, — mondotta — beteg voltam. — Beteg voltál — szóltam — és én nem lehettem ügyed mellett! — „No nem volt olyan veszedelmes a betegségem — felelte. — Maga sokszor járt erre?” — „Minden nap itt voltam és minden nap vártalak.” — „Köszönöm” — mondotta a leány és megégyes kezét nyújtotta. És ahogy némán egymás mellett álltunk és egymás szemébe néztünk, nem találtunk szavakat. Akkor éreztük tisztán mindketten, hogy szeretjük egymást. Reszkettünk... — Haza kell mennem — mondotta a leány és kivette kezét kezemből. — Anyám aggódik miattam. Isten önnel! — „Holnap eljössz?” — kérdeztem. — „Jövök!” — mondotta.

Másnap nem sokat vártam fent a romok között. Rachel pontosan jött. Elője siettem, de nagyon nyomottan és elfogódottan, nem olyan vidáman, mint tegnap. Ő is nagyon sápadt volt, lépései bizonytalanok. — Te sokkal beteggebb vagy, mint ahogy elhitetni akartam velem — mondtam aggódva. — „Már nem vagyok beteg” — mondotta szilárd hangon — nem is voltam beteg. Tegnap nem mondtam igazat. Hazudtam mert nem volt bátorságom megmondani az igazat. Sápadt vagyok és a szemem azért gyöngyösös, mert sokat sirtam és szomorkodtam az utóbbi napokban. Sok mondanivalóm van, kérlek, hallgasson meg nyugodtan. Leültünk a nagy kőre, a vörös kereszt fölébe. Nem tudom, ki mondta el szüleimnek, hogy naponta találkozom itt magával. Nem is fontos, hiszen valamelyik alkalommal bizonyára megmondtam volna magamtól is. Azonban apám, amikor legutóbb hazamentem innen, szemrehányásokkal fogadott és olyan szavakkal, amiket nem akarok itt ismételni. Nagyon igaztalan volt hozzám. Azt mondotta: megelégedezem becsületemről és kötelességemről, emlékeztetett arra, hogy vőlegényem van és meg akart esketni, hogy magával, a hiteltelennel és csábítóval szakítani fogok. És amikor apám meg akart esketni, hogy többet nem találkozom magával, az esküt nem tudtam ismételni. Ha maga a jóisten és minden angyala parancsofía volna, akkor is képtelen lettem volna rá. Mert egy ilyen eskü részéről bizonyára nagy hazugság lett volna. Inkább vállaltam apám gyűlöletét és anyám könnyeit, mert tudtam, hogy magát szeretem. Szólni akarom, a nő azonban elhárítván intett a kezével és folytatta: „Lásd, amikor ezt felismertem, elcinte borzasztó volt, olyan idegennek tűntem fel magam előtt. Mégis nagyon boldog voltam azután. Láttam ugyan szüleim kétségbeesését és átéreztem fájdalmukat, de azáltal már nem tudtam volna Chaim jegyese lenni. Ma még az vagyok a világra előtt, azonban testtel, lélekkel a valóságban a magáé.”

Ezért nem tudtam már tovább türelmetlenül várni, látni akartam magát és titokban idejöttem. A maga szavából és nézéséből pedig kiéreztem, hogy ép úgy szeret, mint ahogy én szeretem magát. Kérdem azonban, mi lesz ennek a vége?

Mondhatom, a szívemet ujjongás járta át. „Kisleány — mondtam — te szeretsz, hisz akkor minden jól és rendben van!” Azonban a leány komolyan és szomorúan nézett reám és így szólt: „Nem jó ez így, éppen ellenkezőleg, ezzel minden veszve van, maga csak a boldogságot érzi, én is magával érzem, azonban én a jövőmet is szem előtt tartom.” A jövő pedig semmi biztatást nem mutat! Hogy lehetek a felesége ezzel a neveléssel, ezzel a származással? Ó, istenem, semmihez nem értek, semmit nem tudok. Hiszek még németül is alig beszélek és mit tehet ön, aki doktor lesz, egy asszonnal, akinek semmi világi ismerete nincs. Én félek ettől a világtól.” — „Rachel, mondtam, ne beszélj így, te vagy félelmetlen és aggódással.” — „Hiába, a dolog mégis így van” — és ajkai vonaglottak. — „A boldogságomat nagy szenvedésekkel váltanám meg, szüleimet a szegény bizonyára a sírba vinné. Amikor otthon tépelődtem a dolog fölött, gyakran gondoltam, istenem, meg kellett volna mondanom magának, hogy gyorsan utazzék el. Feledni nem boldogság ugyan, de föltétlenül segítség.” — „És azt hiszed, hogy el tudnád felejteni?” — kérdeztem tőle komolyan. — „Így is ílyesmit rólam fejtételezni?” — „Nem tételezem fel az igaz, de mondja meg, hol a künt eből a bonyodalomból.” — „En látom a kíntat — szóltam határozottan. A régi dac erőt veit rajtam és határozottan kijelentettem: Amit az ember színtén akar, azt keresztil is tudja vinni! Ezek a szavak szongtak át a lelkemen. Beszélni fogok — mondtam — atyáddal, be fogom bizonyítani, milyen ostobaság, balítéletlen lenni irántam és meg fogom kérni, hogy ne tegye szerencsétlenné saját gyermekét. Ugy foglak követelni tőle, mintha a tulajdonom lennél. Ha azonban ez nem sikerülne, akkor jöjjön az erőszak. Neked azonban el kell hagynod szüeidet az én kedvemért. Természetesen két évig még küzdenünk és várunk kell, de te nem fogsz elengedni, amint hogy én sem. Azután az én drága feleségem lesz és nevetni fogsz a mai gondok fölött. Esküszöm neked, vagy te leszel a feleségem, vagy senki.” — „En hü maradjok hozzád” — mondotta egyszerűen és halak. De úgy langzótt, mint valami szent eskü. És így bucsúztunk... Utitársam elhallgatott. Elemenertünk a szürkülébe, amely lassan terpeszkedett széjjel a tágas legelgálciái síkon. Hosszabb szünet után kérdeztem tőle:

— Meglátogatád Hirsch Weltet?
— Igen, ott voltam nála, ő azonban ajtot mutatott. Mit törődöm vele! A leány mégis a feleségem lesz, ha az ember színtén akar, azt mindig keresztil tudja vinni...
Tizenöt hónap múlt el a vasúti fölkében való beszélgetés óta. Visszatértünk Bécsbe, ahol most már más-más városnegyedben lakunk és ritkán látjuk egymást. Csak annyit tudtam róla, hogy vasszorgalmattal tanul, sokat dolgozik és hogy a kisleány jó híreket ír neki.

Egy decemberi kora reggelen valaki hevesen kopogtatott szobám aitan és mielőtt szólhattam volna, belépett barátom Arca halotthalvány volt. Ijedten kérdeztem:
— Te vagy az, Adolf. Borzasztó színben vagy... Mi történt veled?
Letörülte homlokát, csapzott haját visszassimította.

— Hogy mi történt? — magam sem tudom, de halálra gyötör a bizonytalanság kelj fel és gyere velem.
Felöltözök, gyorsan, mert a hangjában volt valami, ami követelte a sürgős tekelest. Aron odalépett az ablakhoz, homlokát odaszoritotta a hideg üvegre, azután belevetette magát karosszékeembe és nézett ki a szürke téli reggelbe. Szemét lázban égtek.
— Adolf — mondom aggódva — beteg vagy?
— Nem vagyok beteg — válaszolt türelmetlenül — nem szabad, hogy beteg legyek. De gyere csak!
A hideg, viharos, decemberi reggelen együtt mentem vele az uccákon.
— Hol a legközelebbi táviróhivatal? — kérdezte.
— Még jó messzi van. Mit keresünk mi ott?
— Gyere csak oda, ne kérdezz sokat — felelte.

Némán követtem. Amikor végül odaértünk a hivatal elé, így szólt:
— Arra kerlek, légy szives, menj be és adj fel egy táviratot anyád címére, kérdezd meg, igaz-e, hogy menasszonyom a jövő héten férjhez megy?
— Halottál ilyesmire?
— Majd később mindent elmondok, most azonban erjed és sürgönyözz. És azonnal kérjél választ. Hallo? Azonnal! Nagyon kerlek!
Ezek a szavak és ennek a komény embernek mostani magatartása annyira szokatlan volt, hogy engem is mélyen megrendített. Bementem a hivatalba és feladtam a sürgönyt. Amikor kijöttem, csak akkor gondoltam át a dolgot. Vajjon mit szól majd anyám ehhez az egész esethez? Nem fogja-e furcsának találni, hogy olyan szenvedélyesen érdeklődöm Rachel Welt iránt? Mosolyogtam, de amikor Adolfot megírtam, megint elkomolyodtam.

Egész tényen láz vonaglott és arca olyan beesett volt, mint még soha.
— Hiába, te beteg vagy — ismételttem. Megfogtam karját és beveztettem a legközelebbi kávéházba. Az uccán hé vihar tombolt.
— Azt hiszem, el fog mulni — mondtam Aron és bejött a kávéházba. Bizonyára meghültem, ami nem csoda, hiszen egész éjjel az uccákon koboroltam. Tudom, te azt fogod mondani, ez ostobaság volt, ennire mégis csak kell hogy uralkodjon magán egy fiatal ember.
— Nem tehetek róla... és elhallgatott. Azután hirtelen felém fordulva kérdezte:
— Mikor jöhetsz válasz?
— Talán délután, talán éjjel. Nincsen közvetlen távirati összeköttetésünk és ez a vihar esetleg elterelheti a huzalokat. Mielőtt azonban választ kapok, azonnal eljuttatom hozzád.
— Köszönöm. Nem tudod, mit szenvedtem, amikor megtudtam ezt a hírt.
— Ki által tudtad meg? — kérdeztem.
— Egészen különös uton tudtam meg — mesélte. Tegnap este véletlenül a

korház sebészeti osztályán mentem végig, amikor valaki utánam kiáltott: Egy beteg volt zsidó fii, Pinkusz, a barnowi Chaim Pinkusz marhakerekedő fivére. A fii elmondotta, hogy néhány nappal azelőtt ivérének néhány ökrét hajította fel ide Bécsbe és amikor vissza akart utazni, a vasut felé való utján a sikos járdán elcsuszott és kitérte a karját.
— Isteneim — jajgatott — nem akartam Bécsbe jönni, féltem én ettől a nagy várostól. De a fivérem miatt meg kellett tennem. A fivérem nem tudja elhagyni a várost, mert a jövő héten házasodni fog, feleségül veszi Rachelt, a mézáros leányát.
— Kit? — kérdeztem nagy csodálkozással és közben megragadtam egészleges karját olyan erővel, hogy fel-sikított. Elmondotta, hogy bátyjának menasszonya Rachel Welt, bizonyára ismerem — mondotta. A leány most már észhez tért és mégis csak Chaimot akarja ferjülni. Azt hiszem ez a fickó gunyosan nevetett, amikor elmondotta ezeket nekem. Már nem emlékszem, mit válaszoltam reá, csak tudom, hogy mint örült futottam végig az uccákon a nagy viharban és hidegben. Nem mondhatom el neked, mit éreztem akkor...
— Szerencsétlen ember, szegény fii — mondtam szánakozva.
— Hidd el nekem, ez nem közönséges szerelmeskedés, hiszen ismered a természetemet. Eetemnek legnagyobb szenvedélye ez és azt hiszem első és utolsó nagy szenvedélyem. Minden érzésemet betöltötte ez a leány és ha megcsalt, akkor megörlök, vagy el kell pusztulnom. Hidd el, ugy ismerem magamat és ugy vizsgálom éneket mint ahogy kivizsgálom egyik-másik betegemet. Nem voltam vak a szerelemben, mert pontosan láttam azt a két világot, amely elválaszthatna hennünket. De tudtam, hogy olyan akadályok ezek mégis, amelyek el lehet tűntetni. Ha elég férfi voltam ahhoz, hogy föl-küzdöttem magam oda, ahol vagyok, akkor lesz annyi férfiaság bennem, erő és szívósság, hogy a magam számára neveljek asszonyt. Engem csak egy dolog tudna a földhöz sújtani: a leányunk hiússága.

(Vége következik.)

Gummi-bélyegző
24 óra alatt készül, cépbélyegző párnával 100 lei. Mindenféle nyomt íványt a leg-csöbbsé arban ké zite. — KATZ nyomda és bélyegzőgyár, Cluj, Str. Regina Maria 37.

A legszebb legolcsóbb legegánsabb nyomtatványokat megrendelheti a Cartea Românească nyomdai műintézetnél — Cluj Calea Dorobantilor No 14-16. Kérjen árajánlatot

Szováta-fürdőn
a különösen ismert **uripanzio** a villa SPERANZA-ban, lényeges átalakításokkal, ezidén már **junius hóban megnyílik.**
Elismerten elsőrangú konyha, csukott veranda. Bejáró vendégeknek külön étterem. — Felvilágosítással és kívánatra proso-ktussal szolgál, előjegyzést elfogad **dr. Krausz Józsefné f. rabbiné, Diocesanmartin (Dioc'sz'zmárfon)**

KIADÓHIVATAL
Str. Bar...
SZERKESZTŐSÉG
Ejleli telefi...
ELŐFIZETESI
Egész évr...
Felveve...
Negyedév...
Egy óra...
XI évfolya
1928 márc...
5000

Ipari
Valamely o...
nája és flórja...
színeiben, v...
előreibeiben...
nye, hanem...
muss rejtel...
milyenséget...
szetesen: nap...
stb. szintén...
ra, vagy faun...
kifejlesztés...
vény, az törv...
a fajokra és...
is. Giddings...
atyamestere...
fejlődését a...
gokra és az...
rajzi adottsá...
vissza.
Ebből a tu...
ve a jelen id...
problémáit...
és gazdasági...
résztelében...
vállhatjuk a...
melyek ép a...
gazdasági ter...
slet általán...
flórja és fa...
nak, szenező...
erzéseknek...
kötői formái...

A mai ter...
alkozásban...
mal, a gépip...
pedig a fran...
kezdetét. Mir...
azonban, a f...
és szokás-kor...
sanként konz...
exisztenciájul...
kimerítik a...
meit, — mé...
fontosabban...
körü viszony...
példája, mel...
ja volt s elé...
egy új vilá...
mázkodni. T...
Most végre...
enunciációja...
iparosa! bel...
ipari forrad...
forradalom...
ipari racion...
a megváltoz...
kalmazkodás...
nagyipar val...
Ha nem for...
zonnal böl...
giával élve...
arra, hogy...
talánnál so...
több dolog...
is racionaliz...
belátásnak...
már a szer...
Paradoxonb...
halnók, hog...
lésa, észszer...
romboló for...
pedig törté...
talizmus” é...
pódása, egy...
nak, tehát...
előtti dekad...
gal oltja be...
egy plebeji...
ajándékként...
szolgáltatta...
kor technika...
ben társada...
a gépek har...